

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

Budapest, VI., Frangepán-u.

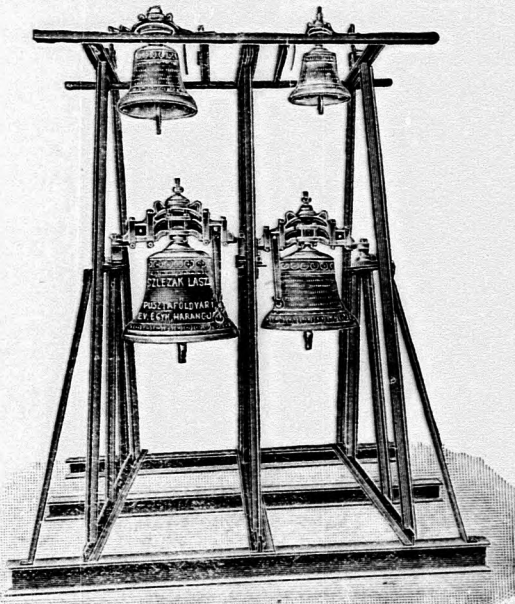
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

77. szám. (Saját házában)

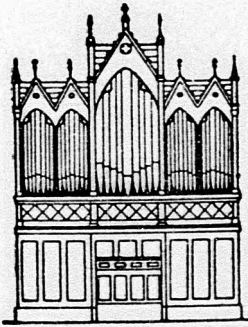
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzeten, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozottatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelsze- reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harang- jait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendrei, tiszadadaí, zádorházaí, orosházaí, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelen- leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harang- ját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszkaí egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik. Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár



Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mi- hály miniszteri tanácsos úr rendelésére.



RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kezvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnomású orgonarendszerű (pneumatikus), tartós, nemcs hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangoláscokat a legmérsékeltébb árban teljesít. Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.



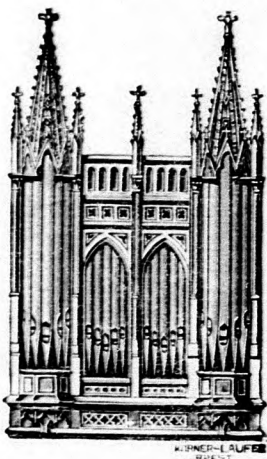
NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŰ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA o o o o DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.



A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlja kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elek tromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. — Raktáron kitűnő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.



Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmánya új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyet nekel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót!!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszerháza a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek eredeti árakban szere-
hetők be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
rés és hirdetési díjak küldendők. ::

Üzenet Amerikába.

Levéi Kuthy Zoltán newyorki espereshez.

— A Református Híradóból vettük át ezt az érdekes levelezést. —

Kedves Barátom!

Ne várj tőlem hosszú levelet, mert nem írhatok semmi különösöt, ha azt akarom, hogy soraimat olvassad. Háborús idöket élünk s mondhatom, hogy öröm és fájdalom egyaránt a mi sorsunk. Öröm, mert fiaink vitézül harcolnak s a világ most kezd bennünket fölfedezni; fájdalom is, mert sokba kerül a magyar diésőség. De csak a jó Istenben bízunk s ő nem hagyja el hű fiait. Ha ezer év küzdelmeiben velünk volt: velünk lesz ő ezután is, az igaz ügyet eltiporni nem engedi.

Mi is harcolunk, akik itthon vagyunk. Harcolunk a félelem, kétségbeesés és szükség ellen. Harcolunk a betegség ellen és gyógyítgatva az ellenség által ütött sebeket: legyőzzük a legnagyobb ellenséget, a halált.

Mi erős hittel hiszünk a győzelemben. Ah, micsoda megújulás támad itt majd a pusztulás romjai felett! Amaz új ég és új föld, amelyről a jobb lelkek annyit álmodoztak, amikor megépülnek a ledölt falak s benépesülnek a pusztta mezök. Az építők között lelki szemimmal ott látom az amerikai magyarságot is, akiknek most már haza kell jönniök, mert az édes anyának, a hazának nagy szüksége lesz minden hű fia gyámolítására. Nem Dél-Amerikába tehát, mint némelyek hangoztatják, hanem haza, Magyarországra! Ez legyen a jelszó. A jó Isten, aki odakint is megörzi a mi magyar népünket, támasszon a szívetekben olyan megszentelt érzéseket, hogy ezeknek a gondolatoknak lehessetek tolmácsai. Mert most késünk nem lehet, nem szabad.

A költő azt mondja: „Lesz még egyszer ünnep a világon!” és én azt hiszem, hogy az az ünnep közel van! De az az ünnep csak úgy lesz teljes, ha a magyar nép bújosó fiai százezreinek a kezéből kihull a vándorbot és hazatér a próbált erő, a világlátottság. És a tapasztalat, az új és határozott életfelfogással a virágzásnak és a sikernek gazdag medrébe tereli a meddő ösvényeken imbolygó élethajót.

Könyvelébbadt szemekkel olvastam még a nagy zivatar kitörésének kezdetén, hogy mennyien jöttek volna haza, hogy a megtámadott szülőházat karddal kezükben oltalmazzák, vérük hullásával váltsák meg a reá váró szolgaságtól és megsemmisüléstől. Hát azok, akik meghalni is szívesen hazajöttek volna, ne jönné-

nek haza, hogy éljenek egy szabaddá tett föld minden áldásával és a győzelem nyomán fakadó új életnek minden drágaságával ezért a szabaddá tett földért?

Ha valaha, úgy most igazán meg fog esendülni az amerikai magyarság lelkében az annyiszor idézett költői jóslat:

„A nagy világon e kívül,
Nincsen számodra hely!”

De jól tudom, hogy mennyien vannak odakint, akiknek érdekük az, hogy a kivándorolt magyarság soha ne találjon vissza, hazája tűzhelyéhez, hanem testének erejével, lelkének lángjával idegen erdekerek rabszolgája maradjon, mást gyarapítson, mást gazdagítson, míg maga koldusmortalékon tengődjek. Ezek az amerikai magyarság zsirjából élősködő haszonlesők, akiknek csak a saját érdekük szent és drága, ezek a hiénalelkek, ezek mindent elfognak követni arranézve, hogy a hazavágyásnak, a honszerelemnek virágai még csirájukban elpusztuljanak. Félre az útból az ilyen emberekkel! El kell őket némitani radikális eszközökkel. Pusztiljanak a mindemből hasznot húzni akarók és az a nép, amelyet esalók, letört existenciákból krealódott nagystilű szélhámosok annyiszor kizsákmányoltak; hallgasson ezután az ő igazi apostolaira, akiket gyakran megköveztet, de akiknek szava soha el nem enyészett és most e nehéz időben kétszeresen út, élet és igazság!

Ti vagytok e nagy és szent munkára hivatva, magyar vallásunk buzgó hirdetői ott az idegenben, akik összedönten a szétszórt csontokat, az ősi hit mellett örüllői voltatok a hazaszeretet drága kincsének is. Kik az idegen ég alatt szülöttet magyar imádsággal ajánlótok Isten oltalmába s a parányi gyermekek lelkét magyar iskolában ápolgattátok s idegen szóra könnyeben gügyögő száját az édes magyar beszédre szoktattátok. Kik onnét az idegenből is hazatartoztatok egyházilag s híveitekkel együtt szorongó szívvel vártátok mindig a hazahívó szót. Ez a hívó szó már fölesendült. Most, vagy soha!

Keljetek hát fel emellett a szent eszme mellett! A tizenkettedik óra itt van. Kössétek fel az elvek kétélű kardját, ha kell és szegyenítsétek meg azokat, akik ellenetek támadnak.

Én, aki közületek való vagyok, aki veletek együtt ettem a hontalanság kenyereiből s ittam keserű vizéből, már innen, a most véráztatott magyar földről nyújtom felétek ölelő karomat és lelkemből fakadt dallal köszön-telek:

„Könnyünket a por nem issza
S az ajkunk nem átkoz, —
Vágyunk egy, a régi tiszta:
Ti magyarok, jertek vissza
Az édes anyához!”

... 1915. évi április havában.

Baja Mihály,
turkevei ref. lelkész.

Válasz Baja Mihálynak.

Kedves Barátom, könnyekig megható, szép leveledben hazahívsz minket. Amerikában lakó magyarokat. Hazahívsz, hogy mint idegenbe szakadt, hűséges fia az ezeréves Hazának, pótoljuk az elvesztett magyar erőt.

Ó, rettenetes az amerikai magyarok sorsa. Menének haza, hívás nélkül, mert a lelkünk ösztönöz. Úgy érezzük, mintha csak a testünk lenne itt, lelkünk pedig a véraztatta magyar földön, ahonnan elvittek minden embert a muszka, rác, angol, belga és francia ellen. Halljuk az ágyúk dörgését, puskák ropogását, sebesültek sóhaját, haldoklók hörgését. Látjuk a felvirágozott, nekilekésült, magyar zászlót lengető vitézeket és a csonka-bonkákat, férjvesztett hitveseket, apa nélkül maradt árvákat, fiat sirató szülőket s a szomorú magyar temetkezést a Kárpátok alján, Galícia, Lengyelország síkságain és Szibéria hőmezőin. Látjuk, álmaink között is, a földet, hol az első édes anyai csokot kaptuk, az első örömeiket és fájdalmakat éreztük s ahol a gyermekkor legkedvesebb barátaink élnek. És érezzük, hogy a Hazánál nincsen nekünk szentebb név, csak az Istené! S ez az érzés kardot adna kezünkbe is, mert mi is magyarok vagyunk, edzett, keményöklű, meghalni is tudó, elszánt magyarok, kik szeretjük a Hazánkat, házunkat, földünket, otthon küzdő, édes véreinket.

Hűségben leszolgáltuk Amerikában a bibliai hét esztendőt. Most jutalmat óhajtok: a hazamenetel és otthoni élet jutalmát. Hej, sok ezer és százezer magyar ember lesi-várja az alkalmat, hogy hajóra szállhasson és ölelhessen azokat, kiket részére a háború meghagyott s végezhesse a munkát, mit a Haza újjáépítése reá ró.

Édes Hazánk, Magyarország, az újjáépítés nehéz munkájában biztosan számíthat az amerikai magyarok erejére. A tengerentúli magyarok, mint a méhek, hazaszállnak s amit Amerikában verejtékes, nehéz munkával gyűjtöttek, az anyagi erőt és világlátottságot, értékesi-

teni fogják a Haza javára. Ez a reményünk és bizodalunk. S akiknek sem országuk, sem hazájuk; akik csak ajkaikon hordozzák a Haza szent nevét; akik magasztalva említenek mindent, ami a hazai föld határain kívül van s büszkén tekintenek az „angol testvérek”-re és az amerikai magyarokat nem a szülőhazába, hanem Délamerikába telepítik: ezekkel a haszonleső hazaárulókkal is úgy bánják a Haza, mint azokkal, akik a muszka hordákat és szerb komitácikat vezették a Haza ellen. . .

A könnyek tengere pedig szünjék meg odahaza. Nem hiába véreztek el a magyar hősök s nem hiába borult gyászba és bánatba annyi boldogság. A halál viharából, mely derékon kapott minket, magyarokat is, feltámadás lesz. S az amerikai magyarok hazaszeregetének tiszta fénye segít majd áttörni minden borulaton és segíti a szenvedéstől megváltani a gyászolókat. Az amerikai magyarok könnyes üzenete haza: a viszontlátásra — otthon!

Kuthy Zoltán.

Buzdító beszéd a katonákhoz ütközet előtt.

(I. Mózes 22. alapján.)

artotta: **Papp Géza** nagylaki ref. lelkész, a 4. honv. gyalogezred tábori lelkésze.

Keresztyén atyámfiai az Úr Jézus Krisztusban! Szeretett bajtársaim! A cselekvés ideje ismét elérkezett. Komoly, erős elhatározást igénylő tettek előtt állunk.

„A földön is harag!
Az égen is harag!
Kifolyt piros vér és
Piros napsugarak.” (Petőfi.)

Hitünk, reménységünk és lelkünk minden ereje újabb, erős próbára lesz téve.

Szeretett bajtársaim! A régi rómaiaknál szokás volt, hogy viadalok előtt a harcosok olajjal kenték meg izmukat. Nekünk is szükségünk van a test edzett erejére. De magábanvéve bármilyen nagy testi erő sem elég a reánk váró nehéz küzdelmekben. Szükség van



Harmonium, Hegedűk, Tárogatók



és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJELEGYÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

most a lélek erejére is. Hiszen lélek nélkül nincs bátorság, nincs kitartás, nincs győzelem. Ami a testnek az olaj, ugyanaz a léleknek az Isten igéje. Ez emlékezetes órákban az Isten igéjével jövök közetek.

Az Isten igéje hatalmas fegyver, mellyel a szent hajdankorban nagy apostolok indultak a világ meghódítására és áldott emlékezetű hithősök járták tántoríthatatlan bátorsággal a vértanúság útját. A keresztyénség történetében csodás fejezeteket olvasunk arról, hogy a legnagyobb küzdelmekben is ott, ahol az Isten igéje volt a hit ébresztője, a reménység fentartója, és a lélek tápláléka: a nemes harc megharcolásának jutalma mindenkor az élet győzelmi koronája és még a vértanú halál is üdvözülés volt.

Csendüljön hát itt is az Isten igéje! Növekedjék a hit! Erősödjék a reménység!

Egy megható történetet mondok el a bibliából Ábrahámról és fiáról, kinek élete egén akkor is, mikor a megpróbáltatások és szenvedések a bánat vígasztalan éjszakáját hozták is el, mindig ott ragyogott a hit fényes csillaga.

Keresztyén atyámfiai az Úr Jézus Krisztusban! Szeretett bajtársaim! Mózes azt írja az első könyve közepén, (I. Mózes 22.) hogy az Isten próbára tette Ábrahámot, mert így szólt hozzá: „Vedd a te fiadat ama te egyetlenegyedet, akit szeretsz. Izsákot és menj e Mórijának földére és áldozd meg ott égő áldozatul a hegyek közül egyen, amelyet mondandok néked.“ Ábrahám engedelmeskedett az Úr parancsának. Képzetelemben most is mintha látnám, amint a reszkető járású, galambösz pátriárcha elindul fiával, Izsákkal a fájdalmas útra. Atyai szive fáj, bánatos szemét könny fátyolozza el, amikor fiára tekint és elgondolja, hogy fel kell őt áldozni égő áldozatul. Ez az egyetlen fia alkonyatra hajlott életének minden öröme, dicső nemzetségének utolsó reménye. A fájdalom súlya alatt szinte tántorog, de azért az Isten parancsának engedelmeskedve megy fiával együtt a kijelölt hely felé. Harmadnap felemelé az

ő szemeit Ábrahám és látá a helyet messziről. Mikor megérkeztek oda, Izsák, aki mitsem tudott arról, hogy mi fog történni, a gyermeki szeretet szelid hangján szólította atyját: „Atyám!“ Ábrahám pedig fájdalomtól elfogódott hangon mondá: „Imhol vagyok, fiam!“

Imhol vagyok! Benne van ebben a két szóban az édes atyának minden fájdalma és az Isten akarata előtt meghajló kegyes ember teljes engedelmissége.

Szeretett bajtársaim! Néhány nappal ezelőtt mi is nagy útra indultunk édes hazánk földről. Koronás királyunk parancsa, hősök kiomlott vére, múltak szenvedése és jövődök reménysége indított bennünket ez útra és hívott szent áldozattételre, mint egykor az Úr Ábrahámot. A lelkünk fáj, a szemünk bánatkönytől harmatozott, mikor elindultunk; szívünk körül fagyos fuvalmat éreztünk, hiszen azt sem tudtuk, hogy útunk hol végződik. De mégis jöttünk, mint Ábrahám és fia Izsák, engedelmeskedve a hívó szózatnak. Im már itt is vagyunk a kijelölt helyen. Az egyre emelkedő hegyek, mint megannyi égbevezető lépcsők, a magas hegy-csoport, mint óriási oltár áll előttünk, amelyen be kell mutatnunk a nagy vér- és életáldozatot.

Az áldozatra szánt Izsákot elkísérte atyja, Ábrahám. Bennünket is elkísért ide szeretteinknek áldása, féltő aggodása, utánunk szálló forró imádsága. A szemünkbe szökkenő könyvárán át magunk elé nézünk s a sóhajok gyors szárnyán ismerős hegyektől koszorúzott rónaságon át repülünk elhagyott otthonunkba, szeretteink körébe.

„Haj, lelkünk vágya soh'se várhat
A szellemszárnyhoz testi szárnyat.
De be van oltva ez szívünkbe,
Hogy vágyik bércen, völgyön át,
Ha szállva, tűnve kéklő ürbe
Pacsirta zengi csattogó dalát;
Ha fenyves bércék messze árnyán
A sas lebeg kiterjesztett szárnyán.

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen

Piac-utca 20. sz., Városház sarkán.

Raktáron tart különféle peronoszpóra permetezőket, kénporfúvókat, **kerti öntöző kannákat**, kerti padokat és vasbutorokat. Gummi és vászon tömlőket.



:: Mindenféle gazdasági és háztartási eszközök nagyválasztékban. ::

„Könnyünket a por nem issza
S az ajkunk nem átkoz, —
Vágyunk egy, a régi tiszta:
Ti magyarok, jertek vissza
Az édes anyához!”

... 1915. évi április havában.

Baja Mihály,
turkevei ref. lelkész.

Válasz Baja Mihálynak.

Kedves Barátom, könnyekig megható, szép leveledben hazahívsz minket. Amerikában lakó magyarokat. Hazahívsz, hogy mint idegenbe szakadt, hűséges fiai az ezeréves Hazának, pótoljuk az elvesztett magyar erőt.

Ó, rettenetes az amerikai magyarok sorsa. Men-nénk haza, hívás nélkül, mert a lelkünk ösztönöz. Úgy érezzük, mintha csak a testünk lenne itt, lelkünk pedig a véráztatta magyar földön, ahonnan elvittek minden embert a muszka, rác, angol, belga és francia ellen. Halljuk az ágyúk dörgését, puskák ropogását, sebesültek sóhaját, haldoklók hörgését. Látjuk a felvirágzott, nekilekésült, magyar zászlót lengető vitézeket és a esonka-bonkákat, férjvesztett hitveseket, apa nélkül maradt árvákat, fiat sirató szülőket s a szomorú magyar temetkezést a Kárpátok alján, Galicia, Lengyelország síkságain és Szibéria hőmezőin. Látjuk, álmaink között is, a földet, hol az első édes anyai csokot kaptuk, az első örömeiket és fájdalmakat éreztük s ahol a gyermekkor legkedvesebb barátaink élnek. És érezzük, hogy a Hazánál nincsen nekünk szentebb név, csak az Istené! S ez az érzés kardot adna kezünkbe is, mert mi is magyarok vagyunk, edzett, keményöklű, meghalni is tudó, elszánt magyarok, kik szeretjük a Hazánkat, házunkat, földünket, otthon küzdő, édes véreinket.

Hűségben leszolgáltuk Amerikában a bibliai hét esztendő. Most jutalmat óhajtunk: a hazamenetel és otthoni élet jutalmát. Hej, sok ezer és százezer magyar ember lesi-várja az alkalmat, hogy hajóra szállhasson és ölhesse azokat, kiket részére a háború meghagyott s végezhesse a munkát, mit a Haza újjáépítése reá ró.

Édes Hazánk, Magyarország, az újjáépítés nehéz munkájában biztosan számíthat az amerikai magyarok erejére. A tengerentúli magyarok, mint a méhek, hazaszállnak s amit Amerikában verejtékes, nehéz munkával gyűjtöttek, az anyagi erőt és világlátottságot, értékesi-

teni fogják a Haza javára. Ez a reményünk és bizodal-munk. S akiknek sem országuk, sem hazájuk; akik csak ajkaikon hordozzák a Haza szent nevét; akik magasztalva említenek mindent, ami a hazai föld határain kívül van s büszkén tekintenek az „angol testvérek”-re és az amerikai magyarokat nem a szülőhazába, hanem Délamerikába telepítik: ezekkel a haszonleső hazaárul-
lőkkel is úgy bánják a Haza, mint azokkal, akik a muszka hordákat és szerb komitácsikat vezették a Haza ellen. . .

A könnyek tengere pedig szünjék meg odahaza. Nem hiába véreztek el a magyar hősök s nem hiába borult gyászba és bánatba annyi boldogság. A halál viharából, mely derékon kapott minket, magyarokat is, feltámadás lesz. S az amerikai magyarok hazaszere-tetének tiszta fénye segít majd áttörni minden boru-laton és segíti a szenvedéstől megváltani a gyászolókat. Az amerikai magyarok könnyes üzenete haza: a viszont-látásra — otthon!

Kuthy Zoltán.

Buzdító beszéd a katonához ütközet előtt.

(I. Mózes 22. alapján.)

artotta: **Papp Géza** nagylaki ref. lelkész, a 4. honv. gyalogezred tábori lelkésze.

Keresztyén atyámfiai az Úr Jézus Krisztusban! Szeretetett bajtársaim! A cselekvés ideje ismét elérkezett. Komoly, erős elhatározást igénylő tettek előtt állunk.

„A földön is harag!
Az égen is harag!
Kifolyt piros vér és
Piros napsugarak.” (Petőfi.)

Hitünk, reménységünk és lelkünk minden ereje újabb, erős próbára lesz téve.

Szeretett bajtársaim! A régi rómaiaknál szokás volt, hogy viadalok előtt a harcosok olajjal kenték meg izmukat. Nekünk is szükségünk van a test edzett erejére. De magábanvéve bármilyen nagy testi erő sem elég a reánk váró nehéz küzdelmekben. Szükség van



Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTÖHÁZ-UTCA 3. SZ.
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

most a lélek erejére is. Hiszen lélek nélkül nincs bátorság, nincs kitartás, nincs győzelem. Ami a testnek az olaj, ugyanaz a léleknek az Isten igéje. Ez emlékezetes órákban az Isten igéjével jövök közetek.

Az Isten igéje hatalmas fegyver, mellyel a szent hajdankorban nagy apostolok indultak a világ meghódítására és áldott emlékezetű hithősök járták tántoríthatatlan bátorsággal a vértanúság útját. A keresztyénség történetében csodás fejezeteket olvasunk arról, hogy a legnagyobb küzdelmekben is ott, ahol az Isten igéje volt a hit ébresztője, a reménység fentartója, és a lélek tápláléka: a nemes harc megharcolásának jutalma mindenkor az élet győzelmű koronája és még a vértanú halál is üdvözülés volt.

Csendüljön hát itt is az Isten igéje! Növekedjék a hit! Erősödjék a reménység!

Egy megható történetet mondok el a bibliából Ábrahámról és fiáról, kinek élete egén akkor is, mikor a megpróbáltatások és szenvedések a bánat vigasztalan éjszakáját hozták is el, mindig ott ragyogott a hit fényes csillaga.

Keresztyén atyámfiai az Úr Jézus Krisztusban! Szeretett bajtársaim! Mózes azt írja az első könyve közepén, (I. Mózes 22.) hogy az Isten próbára tette Ábrahámot, mert így szólt hozzá: „Vedd a te fiadat ama te egyetlenegyedet, akit szeretsz, Izsákot és menj e Mórijának földre és áldozd meg ott égő áldozatul a hegyek közül egyen, amelyet mondanok neked.“ Ábrahám engedelmeskedett az Úr parancsának. Képzetelemben most is mintha látnám, amint a reszkető járású, galambbősz pátriárcha elindul fiával, Izsákkal a fájdalmas útra. Atyai szíve fáj, bánatos szemét könny fátyolozza el, amikor fiára tekint és elgondolja, hogy fel kell őt áldozni égő áldozatul. Ez az egyetlen fia alkonnyatra hajlott életének minden öröme, dicső nemzetségének utolsó reménye. A fájdalom súlya alatt szinte tántorog, de azért az Isten parancsának engedelmeskedve megy fiával együtt a kijelölt hely felé. Harmadnap felemelé az

ő szeméit Ábrahám és látá a helyet messziről. Mikor megérkeztek oda, Izsák, aki mitsem tudott arról, hogy mi fog történni, a gyermeki szeretet szelid hangján szólítja atyját: „Atyám!“ Ábrahám pedig fájdalomtól elfogódott hangon mondá: „Imhol vagyok, fiam!“

Imhol vagyok! Benne van ebben a két szóban az édes atyának minden fájdalma és az Isten akarata előtt meghajló kegyes ember teljes engedelmessége.

Szeretett bajtársaim! Néhány nappal ezelőtt mi is nagy útra indultunk édes hazánk földről. Koronás királyunk parancsa, hősök kiomlott vére, múltak szenvedése és jövődők reménysége indított bennünket ez útra és hívott szent áldozattételre, mint egykor az Úr Ábrahámot. A lelkünk fáj, a szemünk bánatkönytől harmatozott, mikor elindultunk; szívünk körül fagyos fuvalmat éreztünk, hiszen azt sem tudtuk, hogy útnak hol végződik. De mégis jöttünk, mint Ábrahám és fia Izsák, engedelmeskedve a hívó szózatnak. Im már itt is vagyunk a kijelölt helyen. Az egyre emelkedő hegyek, mint megannyi égbevezető lépcsők, a magas hegy-csoport, mint óriási oltár áll előttünk, amelyen be kell mutatnunk a nagy vér- és életáldozatot.

Az áldozatra szánt Izsákot elkísérte atyja, Ábrahám. Bennünket is elkísért ide szeretteinknek áldása, féltő aggodása, utánunk szálló forró imádsága. A szemünkbe szökkenő könyvárán át magunk elé nézünk s a sóhajok gyors szárnyán ismerős hegyektől koszorúzott rónaságon át repülünk elhagyott otthonunkba, szeretteink körébe.

„Haj, lelkünk vágya soh'se várhat
A szellemszárnyhoz testi szárnyat.
De be van oltva ez szívünkbe,
Hogy vagyik bérce, völgyön át,
Ha szállva, tűnve kéklő ürbe
Pacsirta zengi csattogó dalát;
Ha fenyves bércek messze árnyán
A sas lebeg kiterjesztett szárnyán.

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen

Piac-utca 20. sz., Városház sarkán.

Raktáron tart különféle peronoszpora permetezőket, kénporfúvókat, **kerti öntöző kannákat**, kerti padokat és vasbutorokat. Gummi és vászon tömlőket.



:: Mindenféle gazdasági és háztartási eszközök nagyválasztékban. ::

S a tó felett, a síkon át
Daru keresi otthonát." (Goethe.)

Lelkünk otthon minden régi kedves helyet bejár.

„S fölzeng mint elhalt monda töredéke,
Első barátság, első szerelem.
Felsajg a bú . . .“ (Goethe.)

Édes apánk s anyánk, hitvesünk, testvéreink, gyermekeink nevünkön szólítanak bennünket, mint egykor Izsák Ábrahámot és mi bánatosan felelünk Ábrahám szavaival: „Imhol vagyunk!“

Imhol vagyunk! Benne van e két szóban szeret-teinktől elszakadt szívünk minden fájdalma és életünk feláldozására is kész honszerelmünk.

„Feleségünk, kedveseink, ne
Sírjatok,
Idegenek ölelése
Nem tesz csufot rajtatok!“ (Petőfi.)

Imhol vagyunk. Lelkünk megtelik a nemzeti lét követelésének nagyságával s belátjuk, hogy a mi egyén boldogságunknál is vannak magasabb érdekek: nemzeteink becsülete s jövődjéje.

Hiszen

„Minden, ami szent előttünk,
Kockán van.
Ha a világ támad is meg,
Győznünk kel e csatákban.“ (Petőfi.)

Imhol vagyunk! „Esküszünk piros, mély sebeidre, megcsúfolt hazánk.“ (Petőfi.) A mi életünk sem drága nekünk!

Háromszínű magyar zászló,
Vezérelj!
Egyikünk sem fősvénykedik
Vérével.
Ellenséged előbb meg nem
Taposhat,
Mig vérünkkel be nem fested
Pirosra.“ (Petőfi.)

Keresztyén atyámfiai az Úr Jézus Krisztusban! Szeretett bajtársaim! Az elmondott történet vége az, hogy amikor „kinyújtá Ábrahám az ő kezét és vevé a kést, hogy levágja az ő fiát, akkor kiálta neki az Úrnak angyala: Ne nyújtsd ki a te kezedet a gyermekre mert most már tudom, hogy istenfélő vagy és nem ked vezél a te fiadnak, a te egyetlenegyednek én érettem. És Ábrahám egy kost áldozza meg égő áldozatul az ő fia helyett.“

E bibliai történet szerint megkísérte az Úr Ábrahámot. Ábrahám kész volt az Úrért minden áldozatra. De Isten mégis nem kívánta Ábrahámotól egyetlen gyermekét áldozatul. Az Ábrahám története azt bizonyítja, hogy azt Isten senkit sem kísért jobban, mint azt az illető elviselheti és aki őbenne bízik, megsegíti.

Szeretett bajtársaim! Az Isten most minket is erős próbára tesz. Lehet, hogy erősebb próbára, mint Ábrahámot. De hisszük, hogy mihozzánk is irgalmas lesz, mint volt Ábrahámhoz, kegyelmez életünknek s majd vissza vezérel bennüket otthonainkba.

Ábrahámot az ő hite tartotta meg. Mi is tartuk meg Istenben vetett hitünket, mert akkor Isten velünk lesz a nagy, nehéz küzdelemben. „Ha pedig Isten velünk, kicsoda ellenünk? Bizonyára senki, semmi!“

„Az Isten a mi reménységünk,
Midőn reánk tör ellenségünk.
Minden háborúságinkban
Megtart erős hatalmában.
Azért a mi szívünk nem félne,
Ha az egész föld megrendülne
És a hegyek a tengernek
Közepébe bédülnének.“ (XLVI. zsolt. 1. v.)
Ámen.

Önfeláldozás az antik irodalomban.

(A Vörös-Kereszt Egyesület javára 1915 június hó 27-én Debrecenben rendezett matinén előadta: **dr. Hegedűs István**, egyet. tanár

(Folytatás.)

Térjünk át most egy történeti eposzra, Herodotos művére, mely az önfeláldozásoknak szakadatlan sorozata, s mely a kicsiny görög népek halhatatlan diadalát a csataképek, meghatározható párbeszéddek feledhetetlen jelenetek és csodák kibeszélhetetlen láncolatában tünteti fel. Csak egyet hozok fel a sok közül. Mikor a görögök a plataeai diadalmas ütközetet megvívták, áldozatot akartak hozni a felszabadító Zeusnek. Hogy az áldozat mennél szentebb legyen, Delphiből kellett volna hozni áldozati tüzet. Igen, de Delphi ezer stadiumnyira, 25 mérföldnyire volt s estig el kellett volna hozni a tüzet. Erre Euchidas vállalkozott, ki az utolsó pillanatban a szent tüzzel meg is érkezett, az áldozatot meggyújtotta, összerogyott s meghalt. Ezt a regét azért hoztam fel, mert mint olvastam, Debrecenben is történt az utóbbi nagy napokban ilyen eset. A gorlicei diadalmas áttörés hírére ugyanis egy tüdőbajos ember eme felkiáltással halt meg: Eljen Magyarország. Minő súly van egy olyan ember lelkén, ki egy egész ország üdvére gondolva hal meg, kinek egy egész ország a végrendelete!

De hát a delphii jósa és Herodotos csak úgy ontják az igéket, ha övéik megszorulnak. Marathonnál pl. megszólal az athenaeiek mögött egy erdei, suttogó hang: „Hát rólam megfeledektek? Ha nekem oltárt állítottok, megsegítek benneteket.“ Az athenaeiek erre fogadalmat tettek s győztek. Lám, amit a muszkák most oly sokszor éreznek, a pánikus félelem eredete. S Achilles híres jelzője „gyorslábú (πόδας ὠκύς)“ bizony nem igen izlik a magyarnak, mert azt hiszi, könnyen megszaladt. Pedig nem ezt jelentette, hanem azt, hogy az ellenség megtámadásakor rohamlépésben ment. Az atheni phalanx, áttörés útján nyerte meg a győzelmet.

De ami látható Herodotusnál, ugyanazt tapasztaljuk Liviusnál is. Voltaképpen az egész liviusi történeten a

római jellem e tömör kifejezése hangzik végig: „Fortia facere et fortia pati Romanum est.“ Bevezetésében azt mondja Livius, ha kételked valaki azon, hogy Rómát istenek gyermeke alapította, — mert Augustus korában kezdték a történelmet felboncolni s a tradíciókat el-sikkasztani, mint ezt a mi történetíróink ma teszik, — az öreg Livius tehát, ki betelt az okmányokkal és adatokkal, azt mondta, ha nem hiszik másért, hogy Róma istentől származott, már azért el kell hinnni, mert isteni eredet nélkül nem nőhetett volna ekkorára. Akárcsak Rousseau mondását hallanók Krisztusról: Azt nem tudom, hogy Krisztus Isten volt-e, de az evangélium úgy van megcsinálva, hogy Isten lehetett a szerzője. Így bámulta Livius is a maga tárgyát, mert az akkori történetírás alapja az admiratio. És ez admiratiót nekünk sem szabad lerombolnunk. Nagyjainkat meg kell becsülnünk. Mines nagy ember pongyolában, lássuk őket mindig a nagyság nimbusától körülvéve, tápláljuk így az ifjú phantasiát, mert ez nagy hatással van az erkölcsi életre, mert ez a végtelen, s a végtelen az, ami felfelé von bennünket.

Liviusnál annyi példáját találjuk az önfeláldozásnak, de csak kettőt hozok fel. Az egyik a Deciusok önfeláldozása. Bebizonyították róla, hogy mese. Persze, hogy mese, de nem szabad ezt előtérbe állítani, hadd lekedjék rajta az ifjú lélek, hadd tanulja meg bámulni a hazáért való önfeláldozást. Az ütközet előtt egy földszakadék támadt. A jóslat azt mondta, hogy akkor lesz kedvező kimenetelű a küzdelem a rómaiakra, akkor vonul újra össze a hegyszakadék, ha valaki beleugrik. Decius gondolkodás nélkül beleugrott a szakadékba, mire ez eltűnt s a rómaiak a csatát megnyerték. Feláldozta magát mind a két Decius, apa és fia, amaz a latin, ez a samnit háborúban az alvilági isteneknek. A XX. század lemosolyogja ezeket a meséket, pedig mindegyikben mély pszichológiai igazság fedezhető fel. A Deciusok önfeláldozása a szinte evangéliumi bizonyosságú hit megnyilvánulása, a hit a hazában, a hit a diadalban, s boldog vagyok, hogy magyar vagyok, mert ez a hit a magyar hite. Milyen fenséges symbolum a Deciusok önfeláldozása. Tudjuk, mit jelent feláldozni magát az alvilág isteneinek, belépni a pokol pitvarába, hol az irigység, a gyűlölség, a félelem a viszály lakozik, honnan Zrínyi felhívja Alektó furiát. Aki a megnyilatkozott alvilágba veti magát, mintha ez undok lényeket távolítaná el áldozatával a földről. Hadd menjen hát az alvilágba a hazáját szerető hős, s hadd legyünk mi Deciusai mindazoknak, kik Magyarország szent egységét akarják megtörni!

Ott áll Liviusnál a trasumenusi harc alatt végbe ment földrengés gyönyörű meséje. A pünök ellen harcoltak itt a rómaiak, s a harc hevében nem vették észre, hogy földrengés következtében hegyek omlottak össze, folyók csaptak ki medrükből, s völgyek nőttek hegyekké. Ez a mi hazánk képe. Magyarország alá van aknázva, földrengés rengeti honunkat, de ki kell tartanunk, helyt kell állnunk, folytatnunk kell a titáni küzdelmet s végül is ránk ragyog majd a végső győzelem napja.

A drámai költészetben az önfeláldozások képezik az alapmotívumot. Oedipus megrázó tragikum: a honát pusztító dögvész okának: a saját öntudatlan vérfertőzésének kutatásában rejlik. Oedipus megmenti hazáját a sphynx pusztításaitól azzal, hogy megfejti a sphynx talányát. Tudtán kívül feleségül veszi az anyját, Jocastét, kitől gyermekei lesznek. Büntetésül az istenek pestist küldenek országára, s midőn ennek okát kutatják, Tiresias, a jós megmondja, hogy az ok itt van a közel-

ben. Az egész dráma folyamata egy pszichológiai inquisitio, melyben kiderül a vérfertőző házasság. Oedipus kitépi a szemét, Jocaste a szomszéd szobába megy s felakasztja magát. Miért nem tudott hát Oedipus nyugodtan lenni, élni fényben és hatalomban? Mert kereste az igazságot, mert csak erre lehet építeni egy ország boldogságát; hamis úton tönkre jut, boldog nem lehet, mutatja Machbet története.

Oedipus menekül a szégyen elől, s kezdődik Antigone önfeláldozása, ki száműzött atyját elkíséri egész végig, midőn a magasabb hatalom a megdicsőülés útját nyitotta meg számára. S e megdicsőülésben Antigone egy katolikusként pogány formáját ölti magára. Antigone feláldozza magát azzal, hogy testvérét eltemeti. Eltemette, mert ez nem kicsi dolog, az élet nem szakadhat meg, akit szerettünk, az nem halhat meg végképen. A temetési tisztességet megadni szeretteinknek szent kötelesség s Antigone e kötelességért feláldozza önmagát, feláldozza szerelmét, hiszen tudjuk, menyasszonya volt Hämonnak. Ime a női önfeláldozás legszebb vonása. Maga Antigone, eme szép szavakban fejezi ki a női hivatás magasztosságát „én együtt szeretni s nem együtt gyűlölni születtem.“

Euripides, kit a színpad bölcsének tartanak, ki korának hitromboló rationalismusát lépten-nyomon kifejezi, a hazát mint megtámadhatatlan szentséget érintetlenül őrizte meg. Ez a pessimista, ez a rationalista költő nem kevesebb, mint öt példáját hozza fel az önfeláldozásnak, u. m. Menoikeus, Iphigenia, Polyxena, Praxithea leánya és Alkestis példait. Ez mutatja, hogy a görög nem vetette meg annyira a női nemet; igaz, hogy betette őket a gynaikeionba, hogy ott szorgoskodjanak, fonjanak, szőjjenek, főzzenek, de heroikus szerepeket is juttat nekik örökbecsű tragédiáiban.

Menoikeus története a Deciusok története. A heten Thebae ellen e drámában Thebae legendájában Ares isten a Cadmus sárkány megöletése miatt megharagszik, s Tiresias azt mondja, Thebae csak úgy maradhat meg, ha valaki feláldozza magát. Menoikeus önkénytelenül felajánlja magát áldozatul. Apja, Creon, ellene van az áldozatnak, s fiát arra akarja bírni, hogy meneküljön. Menoikeus ezt észreveszi, s e szavakkal vezeti félre:

Jól van, atyám.

„Te menj csak, én meg jó nénémhez elmegyek,
Jocastéhez, ki engem, árvát, fölnevelt,
Anyátlanul maradvam még mint csecsemő.
Búcsuzni mék, hogy futva mentsem éltemet;
De menj már, kérlek, s végezd nyugton dolgodat.“

Az apa elmegy, Menoikeus pedig a karhoz fordulva így folytatja szavait:

Jó asszonyok, atyám félelmét üztem el
Csalárd beszéddel, hogy betöltsem végzetem.
Ő futni hagy, hogy cserbe hagyjam én hazám
Rút gyáva mód. Még megbocsátható neki
Öregnek, ám én nem nyerek bocsánatot,
Szülőházam, ha rútul így elárululom.
Tudjátok hát meg, én hazámért meghalok,
Váltságul éltem im eldobni kész vagyok,
Rút volna, hogyha ők, kiket az istenek
Még föl sem hívtak arra, hogy meghaljanak,
Meghalni nem habozva állják meg helyük
A bástyák ormán küzdenek a szent honért.
S én cserbe hagyva itt atyát, testvért, hazát
Megfutnék, élve bárhol, gyáva lesz nevem.

* * *

Nagy Zeusre mondom és gyilkos Aresre, ki
E földbe szórt sárkányfogakból támadott
Népet teremté úrrá itt e föld felett.
Megyek a vár fokára fel és ott magam
Atdőfve omlom a sárkány odvába le,
Amint a jós kívánta, szent hazámat így
Megmentem, Ennyi, mit akartam mondani,
Megyek hazámnak hozva szép áldozatot
S a szörnyű véstől így honom megmentem én.
Ha minden ember megteszi, amit tehet
S közös honának föláldozza önmagát,
Oh akkor mennyi bajtól leszen ment, szabad
Hazánk és fényben, hatalomba lenne nagy.
S tényleg fel is áldozza magát.

Hasonlóképpen áldozza fel magát Agamemnon
lánya, Iphigenia, hogy megengesztelve a haragvó Artenist
elindulhassanak a görögök Aulisból. Önfeláldozását e
szavakkal adja anyja tudtára a hőslelkű leány:

Halld nyugodt megfontolással, mit határozék, anyám.
Ök halálra szántak és én azt kívánom, e halál
Szép, dicső és minden aljas érzületől ment legyen.
Im egész nagy Hellasnak most rajtam a tekintete,
A hajóhad indulása, Trója veszte rajtam áll.
S hogy jövőben barbarok ne hureolják el asszonyink',
Hogyha Trója porba hull Heléna elrablásáért.
Ezt halálommal vivom ki, és az én hírem-nevem',
Aki Hellast megmentettem, halhatatlanná teszem,
És miért is esüggének ez ifjú élten anyyira?
Nem magadnak, mint egész Hellasnak szültél engemet.
Sok ezernyi hareos ember

kész a megsértett honért
Bátran elleninkre törni, és meghalni kell azért.
Hát ez egy életnek akkor ezt szabad meggátolni?
Többet ér egy férfiúnak élte, mint száz asszonyé,
Ifjú testem én Hellásznak áldozom.
Öljetek meg, düljätök fel Tróját, ez lesz életem
Nem múló emléke, nászom, gyermekem s ez hírnevem.
A barbár uralja Hellaszt, Hellasz a barbárt soha,
Oh anyám, mert szolgál az, de Hellasz népe, az szabad!

A Trója alól való visszatérésnél is bajuk volt a görögöknek, ismét áldozatra volt szükség s választásuk ekkor
Polyxénára esett. Polyxéna fel is áldozza magát, s ez
az a hely, mely Goethét anyyira lelkesítette, hogy egy
külön Achilleist akart írni. Polyxéna e szavakkal adja
tudtára Odysseusnak az elhatározását:

Odysseus, mint látom, eldugod kezéd',
S elfordulsz, esdve hogy ne érintsen kezem.
Ne félj az esdőt védő Zeustól, légy nyugodt.
Ha még kell halnom, sorsom én elfogadom,
Halálra bátran ha nem szánám el magam'
Csak gyáva, törpelelkű asszony lesz nevem.
Mit éljek én még? Phryg király volt az atyám
Fényben születtem, mint dicső király-leány,
És szép remény közt neveltek föl engemet,
És versenyeztek értem, hogy mint dús ara
Lépjek királyok szép lakába boldogan.
Mint büszke úrnő laktam az Ida hegyén
Kiválva annyi szép szüzi asszony között
Istennökép, ha nem lett volna sorsom a halál,
Most rab vagyok, a szolgáló név is már elég,
Hogy halni vágyjam s el ne türjem az igát.

Majd Thalybios, mint hírnök, mondja el Polyxéna hősies
halálát, s Polyxéna utolsó szavait:

Argosiak, kik feldúlátok szép hazám',
Halálra íme önként szántam el magam'.
Érintni testem' itt ne merje senki se,
Im bátran nyújtom én az éles kard elé.
Szabad nyakam, hogy haljak úgy meg, mint szabad.
Az égre! öljetek meg, mert szégyenleném,
Holtak közt rabnő lenni, én királyi nő.

S utolsó kezemmozdulatával is testi szemérmét takar-
gatva hal meg.

(Vége köv.)

A református lelkészek segítése a családi pótlékkal.

Az egyházi lapokban sűrűn jelennek meg mosta-
nában cikkek, melyek a lelkészek anyagi helyzetének
javítására irányulnak. Ha a lelkésztársak közül kettő-
három összejön, nem történhetik meg, hogy erről szó
ne essék. Magam is azok közé tartozom, akik szeretnek
erről álmodozni. De különben is bizonyos ez az írás.

Hogy a mi anyagi helyzetünk — tekintve az állást,
melyet elfoglalunk — kielégítőnek nem mondható, azt
minden elfogulatlanul ítélő ember elismeri. Azt is el kell
ismerni, hogy a jelen idő rendkívüli súllyal nehezedik
ránk a megélhetés tekintetében; mint szintén bizonyos
az is, hogy a jövőben sem lesz könnyebb a sorsunk.

Az állami, törvényhatósági tisztviselők, tanítók,
vasutasok stb. kapják a családi pótlékot s tagadhatná-e
valaki, hogy ez a teljes fizetésen felül adott összeg nem
tűrhetőbb megélhetést biztosít-e nekik?!

Ha nekünk volna ilyen — szentül hiszem — egy
panaszos szót sem lehetne többé tőlünk hallani. De mert
nincs, — ne vegye senki elégedetlenségnek, telhetetlen-
ségnek, ha panaszkodunk, sőt zúgolódunk is miatta.

Nem tagadjuk, sőt örömmel hangoztatjuk, hogy a
korpótlék véghetetlen sokat lendített rajtunk. Azonban
én — a magam részéről legalább — nem tartom ezt
a dolgot helyesen megoldottnak és pedig azért, mert
általánosságánál fogva a jobb helyzetben levőket, a dúsabb
jövedelemmel bírókat, az aggregényeket, a gyermekele-
neket segítette még nagyobb jövedelemhez, még kényel-
mesebb életmódhoz: a kis egyházakban levőket azonban
épen csak a megélhetéshez juttatta, — a sok gyermeket
neveltető, tanítató, tehát nagy családdal bíró lelkészek
azonban viaskodhatnak ama paizsos férfiúval továbbra
is. A 6—8—10 gyermek neveltetésére nincs fedezet.

Pedig az állam maga is milyen dicséretes buzga-
lommal igyekszik a gyermekvédelem ügyét előbbre vinni.
Az a sok lelenház, az a sok gyermekmenhely, gyermek-
kórház, javítóintézet, sőt maga a kötelező himlőoltás mind
azt bizonyítja a rájuk fordított százezrekekkel, talán mil-
liókkal, hogy az államnak becses a gyermek. Megvan a
nagy apparátus, megvan a temérdek költség s a gyer-
mekek még sincsenek se megvédve, se megmentve. Nagy
a gyermekhalandóság s a züllött gyermekek gondozására
még tiszserannyi javítóintézet sem volna elegendő, mint
amennyi van.

És mindezen dolgokra nem kellene az államnak
költeni s a gyermekek is sokkal bizonyosabban meg-
lennének mentve, fel lennének nevelve, ha az állam a
gyermekkel, főként a sok gyermekkel bíró szüléket gyá-

molitaná a gyermekek számának arányában. Nem volna ekkor teher a gyermek, sőt rajongva kapnának rajta; védnék, ápolnék egyfelől azzal a szülei szívbe oltott ösztönszerű szeretettel, mely minden szülének vele született érzése, -- másfelől pedig a megalkotandó törvény ide vonatkozó §-ánál fogva, mely szerint: „az a szüle pedig, aki vagy akik gyermekeiket nem kellő módon nevelik; megfosztatnak a segélytől...” stb.

Mintegy 8—9 évvel ezelőtt egy nagy alföldi virágzó egyház nagyérdemű lelkészének voltam vendége. Beszélgetés közben megmutatta a halottak anyakönyvét. A halottak jó nagy része 23—30 év közötti fiatalasszonyok közül került ki. S kérdésemre az volt a felelet: Ezek az egygyermekrendszer, az operáció áldozatai $\frac{8}{10}$ -ed részben.

Legközelebb pedig egy — (sajnos, úri) — családnál voltam. Megvan ott a fény, a kényelem teljes mértékben, de csak egy gyerekök van. Midőn e fenti résztvevő sajnálkozásomat fejeztem ki, maga az úrnő feletti: Lett volna nekünk több is. De nem akartuk és nem akarjuk hogy több legyen, mert én nem tudok megszokott kényelemről lemondani, de ha több lenne: azokat rangunkhoz illendően neveltetni kellene, ami maga után vonná a mi szegénységünket, a nélkülözést!

Mindezek az esetek megszűnnének, vagy legalább is a minimumra redukálnának, ha a gyermekes, főként pedig a sok gyermekes szülők állásuknak s gyermekeik számának megfelelő családi segélyben részesülnének. És ennek a segélynek nagyon nagy $\frac{9}{10}$ -a telnék ki abból az összegből, amit most költ az állam lelenházakra, stb-re a nélkül, hogy valódi haszon lenne belőle.

Nagy általánosságban ezt a képet rajzolhatjuk a magyar társadalomról, a magyar nemzet belső családi életéről. S ha nézegetem ezt a képet, bizonyos fájdalmas érzés vesz erőt rajtam.

Azonban legyen ez a más gondja. Én csak a református lelkészek felsegítéséről akarok írni s gondolataim odavezetnek, hogy ez igenis megtörténhetik, ha a családi pótlékot vagy segélyt valamelyes módon megszerezzük, vagy megcsináljuk magunknak. De hogy mimódon? milyen formában?

Előrebocsátom, hogy lelkészi javadalmunk a kongruával, korpótlékkal eléggé normálisnak mondható, csak az az egyetlen hiba van benne, hogy az alapfizetés nem 2400 koronában van megállapítva. Azaz hogy meg van állapítva, csak folyósítva nincs. A 2400 korona, stóla s e mellett a természetben való lakás ez idő szerint mint alapfizetés egy 4—5 tagból álló családnak — a korpótlékkal növekedve — elég. És ezt az államtól jehetne követelni s hiszem is, hogy ha ez a nehéz idő ránk nem zúdul, nem is tért volna ki előle.

A családi segélyt pedig a konvent, az állam s a rendelkezés alá vehető alapok némi segítségével megcsinálhatjuk magunk. E tekintetben a tervem a következő:

1. Olyan tőkét kell összehoznunk, amelynek kamatai s ezenkívül bizonyos évi hozzájárulások fedezzék azt az összeget, amely megkívántatik arra, hogy minden segélyezendő lelkészi család gyermekei egy bizonyos összeget, teszem fel 200—300 koronát kapjanak fejenként, tekintet nélkül a gyermekek számára.

Ez az összeg pedig összehozható volna a következő módon:

a) A nőtlen, agglégény lelkészek fizetnék e célra

hivataluk után járó fizetésük (és magán vagyonuk jövedelmének)! évi 20 $\frac{0}{10}$ -át.

b) A gyermektelen házastársak — (csakis lelkészi családokról van szó) — mindennemű jövedelmük 15 $\frac{0}{10}$ -át.

c) Az egy gyermekes házastársak — 10 $\frac{0}{10}$ -ot. A nagykorú gyermekkel bíró házastársak 5 $\frac{0}{10}$ -ot. Ezekhez jönne:

d) A közalap ezen célra fordítható évi segélye.

e) Az egyházmegyék és kerületek ugyancsak erre a célra felhasználható tőkéinek évi kamata. Végül a netalán hiányzó összeget

f) az állam évi dotációjával fedezné.

II. A segélyezés pedig a következő módon történék:

a) A csak két gyermekkel bíró családok nem fizetnek, de nem is kapnak semmi segélyt. Azért pedig, mert minden házastársnak kötelessége, hogy maga helyett utódokat hagyjon. Őket is felnevelték, neveljenek, hagyjanak maguk helyett két honpolgárt ők is. És ebbeli kötelességüknek könnyen megfelehetnek a papi jövedelemnek négyjükre eső összegével s esetleges magánvagyonukkal. — Itt nem kell családi pótlék.

b) A 3—4—5—6—7 s több gyermekek kapnak — (a tulajdonképeni segélyezés csak a 3-ik gyermeknél kezdődnek) — fejenként 200 vagy 300 koronát, — tekintet nélkül arra, hogy milyen pályán vannak — tanuló, iparos, vagy kereskedő — életük 24-ik évéig.

c) A 24 évet betöltött papi gyermekek semmiféle családi segélyben nem részesülhetnek, mert ebben a korban már normális körülmények között a fiúgyermeknek önálló, tehát keresetképes állásban kell lenniök; a leányok pedig férjhez mehettek. Ha egyikre vagy másikra nézve ez nem történt meg, azt olyan bajnak, vagy szerencsétlenségnek kell tulajdonítani, ami bárki mással is megtörténhetik. Nem lehetnek ők kivételek.

d) Segélyezendőek lesznek eltűnt fogytaig azok a bizonyára kevésszámú — testi és lelki nyomorékok, akik árván maradtak a nélkül, hogy szüleikről olyan vagyont örökölték volna, mely fenntartásukat biztosítja halálukig. — Vagy közös erővel ezeknek valamely alkalmas helyen menház építendő.

Ha tehát az adózást és segélyezést ilyen módon megcsináljuk, meg lesz nekünk is a családi segélyünk s nem zűg annyi panasz és elégedetlenség azon lelkészi családok részéről, akik a bő gyermekáldás miatt most igen-igen sóhajtoznak s reszkető kezekkel törölgetik verejtéktől gyöngyöző homlokukat.

De nem panaszolhatnak vagy zűgolódhatnak azok a nőtlen, gyermektelen lelkészek sem az adózás miatt, mert hiszen ők nem nevelnek az egyháznak, a hazának, a társadalomnak dolgos, munkás, őket is, vagyonukat is védő, oltalmazó — és pedig sokszor életükkel és véréikkel védő, oltalmazó — egyéneket. Méltó dolog tehát, hogy ne éljenek heremódra, hanem menjenek segítségére azoknak, akik gyermekeket nevelnek a hazának.

Hogy az egy gyermekes szüléket is szeretném megadóztatni, az ne keltsen semmiféle resensust, — a férjnek és feleségnek is legyen utódja, ha nincs, járulanak ők is ahhoz a közös kasszához, amely a 3 s több gyermekes családok felsegítésére van hivatva. Olyan igazság ez, mely ellen nem lehet vitatkozni.

De felmentheti a fizetés alól magát az, aki örökbe fogad. — A maga egy gyermekéhez még egyet a papi árvák közül.

Nagyon jól tudom, szinte már előre hallom a feljajdulást a nőtlen lelkészek és gyermektelenek részéről, hogy ők legyenek a mások gyermekeinek a felnevelői... Hát nem a mások gyermekeit nevelik, hanem nevelnek *magyar állampolgárokat*, akik az élet különféle alakulásaiban mint hivatalnokok, mint iparosok, mint kereskedők szolgálnak az ő kényelmüket és végül mint honvédek megvédik az ő vagyonukat, ha jön a muszka, a rá, meg az olasz.

De meg micsoda igazság van abban, hogy mi sok gyermekes szülők neveljünk gyermekeket nagy áldozattal, a mi miatt meg kell magunktól tagadni mindent, aminek élvezet, vagy csak békés nyugalom is a neve, mert a gyermeknevelés egész jövedelmünket lekötí s végül — miután minden jövedelmünket, sokszor mindent, netalán öröklött vagyonunkat felemészítette gyermekeink nevelése, taníttatása — adjuk oda katonának, hogy szenvedjen, küzdjön, sőt haljon meg azok személyét és vagyonát, sokszor nagy vagyonát védelmezve, akik kényelemben és jómódban élve, soha csak egyetlenegy fillért sem áldoztak gyermekek nevelésére, taníttatására.

Azt mondják ezek: fizetnek adót. Hát ezt fizetjük mi is és szavazatunk sincs több, mint nekik. Hát ez igazság...?! Sőt a 16 éven felüli gyermekeinkért még külön is adózás alatt állunk.

De hallgassák meg ezek a zúgolódó, méltatlankodó nőtlen és gyermektelen lelkésztársak a következőket is.

Nekem van öt fiam és három lányom — hogy épen csak magamat említsem a hozzám hasonló sok közül. — Leányaimat — ezek az idősebbek — neveltettem Szigeten, Váradon, Szatmáron. Csak négy polgárit végeztettem velük, de mindenik belekerült évenként 800—1000 koronába. Férjhez mentek — ami nem esett meg minden költség nélkül. — Lett belőlük egyegy papné s itt hagytak... Legidősebb fiam 1913-ban tett érettségit. Ez is belekerült a 8 év alatt 7—8000 koronába. 1913-ban okt. 1-én önkéntes lett s 1914 szept. 3-án elesett a Hopky melletti csatában. Második fiam most tett ügynevezett hadi érettségit — ez is belekerült a 8 év alatt — áldás és hála legyen a máramaroszigeti iskolának — 4—5000 koronába s most május 15-én ez is besoroztatott mint egyéves önkéntes s épen tegnap írja, hogy önkéntesek 190-en vannak Egerben s kilátása van rá, hogy kiképzés után ő is megy a háterre... — Vajjon visszajön-e...?! — A harmadik fiam szintén ott van, hogy rövidesen rá kerül a sor... menni fog ez is már jövőre, mert 98-as, — azután a negyedik. — ötödik. Vagyis tehát nekünk sok gyermekes apáknak egész életünk nem egyéb, mint áldozat a haza oltárára; áldozat pénzben, vérben, életben...!

Mit tesznek, mit áldoznak velünk szemben a nőtlenek vagy gyermektelenek? Bizony semmit, semmit. De igenis teszik azt, amit a Grachusok anyjának, Kornéliának — barátnői.

Midőn ezeket elmondom, ne gondolja senki, hogy a fekete vérű irigység, vagy a felhánytorgatás nem épen szép erénye mondatja velem. — Vagy ha dícsékedésnek mondja valaki, ám legyen. De én a másik tábor ilyenemű dícsékedése előtt nagyon szívesen hajlok meg s emelek kalapot! — Csak legyen mivel dícsékednie.

Hogy pedig ez a református lelkészek családi pótléka — a fentebb elmondottakat tartva szem előtt — csakugyan megcsinálható lenne, annak illusztrálására a mi máramaros-ugocsai kis egyházmegyénkről készített táblázatot állítottam össze, 3000 korona fizetést véve alapul s 300 koronás fejenkénti segélyt.

Sorszám	Lelkeszi állások megnevezése (úgy helyett csak betűjelek)	Segélyezések esetei					Hozzájárulások				
		Gyermek összes száma	Ezek közül				Nőtlenek és agglégények 20 ^o 0	Germektelen szülők, házastársak 15 ^o 0	Csak egy gyermekes szülők 10 ^o 0	Nagykorú gyermekes szülők 5 ^o 0	Összes hoz. járulás
			segélyben nem részesül	segélyezési időt túlhaladott nagykorú	segélyezendő gyermekek összes száma	ezekre eső segély személyenként 300 kor.					
1	A.	—	—	—	—	—	450	—	—	450	
2	B.	4	—	4	—	—	—	—	150	150	
3	C.	—	—	—	—	—	450	—	—	450	
4	D.	2	—	2	—	—	—	—	150	150	
5	E.	6	2	—	4	1200	—	—	—	—	
6	F.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
7	G.	4	2	2	—	—	—	—	—	—	
8	H.	6	2	—	4	1200	—	—	—	—	
9	I.	—	—	—	—	—	600	—	—	600	
10	K.	—	—	—	—	—	450	—	—	450	
11	L.	2	—	2	—	—	—	—	150	150	
12	M.	4	2	—	2	600	—	—	—	—	
13	N.	—	—	—	—	—	450	—	—	450	
14	O.	1	1	—	—	—	—	300	—	300	
15	P.	6	2	1	3	900	—	—	—	—	
16	R.	5	2	—	3	900	—	—	—	—	
17	S.	4	2	2	—	—	—	—	—	—	
18	T.	—	—	—	—	—	600	—	—	600	
19	U.	1	1	—	—	—	—	300	—	300	
20	X.	4	—	4	—	—	—	—	150	150	
21	Y.	4	2	2	—	—	—	—	—	—	
22	Z.	2	1	1	—	—	—	300	—	300	
23	J.	7	2	—	5	1500	—	—	—	—	
24	V.	4	2	—	2	600	—	—	—	—	
25	AA.	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
26	BB.	3	2	—	3	900	—	—	—	—	
27	CC.	2	—	2	—	—	—	—	150	150	
28	DD.	—	—	—	—	—	450	—	—	450	
29	EE.	9	2	4	3	900	—	—	—	—	
30	FF.	7	2	2	3	900	—	—	—	—	
Segélyezési főösszeg						9500	Hozzájár. főösszeg		5100		

A 3000 korona alapfizetést azért vettem fel, mert az arányszámot — számításom szerint — majdnem ez adja. Némely helyen kevesebb a jövedelem, némely helyen pedig több.

A kimutatás szerint tehát 9600 korona kellene a máramaros-ugocsai egyházmegyében a sok gyermekkel bíró családok családi pótlékára, amelynek körülbelül 50^o 0-át kitenné az agglégények, gyermektelen szülők stb. adója, ami jóval felemelkednék akkor, ha a privátvagyon is bizonyos százalékig meg lenne erre a célra adóztatva. — De erre aligha lenne szükség, ha tekintetbe vesszük a megyék, kerületek, a konvent által e célra fordítható tetemes összegeket, a közalap évi jövedelmének bizonyos százalékát, végül az állami hozzájárulást.

Szóval: meg lehetne ezt a lelkészi családi pótléket csinálni, csak akarni kellene. S ha vezető férfainkban meg lesz az akarat, meg is lesz.

Össze lehetne ezt a lelkészi özvegy-árva nyugdíj-és gyámintézettel is kötni s ezeknek az egytermészetű

intézeteknek a vezetését, kezelését egy önálló hivatalra is bízni, mikor is a tényleges szolgálatban levő lelkészek nem lennének kénytelenek bizonyos nobile officiumok- vagy csekély honoráriumokért lelkészi hivatalukat elhanyagolni.

Csak azt említem még meg, hogy erősen sejttem, hogy a nőtlenség és agglagények adójának szokatlansága s talán súlyossága nem kis mérvű ideges izgatottságot fog kiváltani. — Hát ne idegeskedjenek. Mert ez csak addig lesz nagyobb mérvű, míg nőtlenség maradnak. De nőüljenek meg s már akkor csak 15 százalékot fizetnek; ha egy gyermekök lesz, már csak 10 százalékot, ha kettő lesz: akkor semmit; sőt a 3-ik, 4-ik s több gyermekek után ők kapnak fejenként 300—300 koronákat. — De azért sem kifogásolhatják ezt az új terhet, mert ez az egész jövedelem — másoknál is — egy egész család fenntartására, nevelésére szolgál. Miért használnák fel azt egészen egymaguk...?! Járuljanak ők is azoknak a leendő honpolgároknak, azoknak a katonáknak felneveléséhez, akiknek munkája, küzdelme, sőt életének feláldozása árán van megszerezve, megörízve, megmentve az ő jólétök, életboldogságuk, — életük.

Végül a kombinációkban tovább menve — megjegyzem, hogy azt a mértéket, amit a máramaros-ugocsaai egyházmegyéről felvettem, alkalmazni lehetne az egész öt egyházkerületre is az arány körülbelől ugyanaz lenne. Sőt az okoskodásban tovább menve: egészen bizonyosnak látszik előttem, hogy az agglagényadónak behozatala s a gyermektelen házastársak megadóztatása által — ha ez az általam jelzett módon jönne létre — megalkotható lenne az egész ország minden rendű, rangú, állapotú polgárainak családi pótléka. Nem lenne akkor szükség sem lelenházakra, sem gyermekmenhelyekre, sem javítóintézetekre. Nem divatozna a gyermektelen, vagy egy-gyermekrendszer, mert a szülők nem félnének attól, hogy nincs miből eltartani a családot. Szívesen nőüljenek a házasság terheitől most annyira irtózó agglagények. Nem maradna annyi sok erős, egészséges leány pártában, akik közül most oly igen sokan kénytelenek — hogy megélhessenek — neműkhöz nem illő, sokszor az erősebb természetű férfiak erejét is próbára tevő terhes ipari vagy hivatalnoki pályára lépni. — de sőt lennének jó gazdaszszonyok — és a mi fő: — anyák.

A legnagyobb haszna pedig magának az államnak lenne abból a családi pótlékból, amennyiben nagyobb lenne a szaporaság és mégsem látnánk annyi úton-útfélen ácsorgó züllött gyermeket, mert hiszen mindnek biztosítva volna a megélhetési feltétele s alkalma arra, hogy bizonyos megfelelő életpályára kiképeztessék.

Hogy most ez a családi pótlék csak a társadalom bizonyos osztályaira terjed ki (és pedig a lehető legigazságtalanabbul, amennyiben a kevés 1—3 gyermek, nem pedig a 8—10 részesül benne), az bizony nem egyeztethető össze semmiféle igazsággal. Mert azt az adót, amelyből ez a családi segély adatik egyes osztályoknak — édes mindnyájan fizetjük. Fizeti azt a földműves, az iparos, a kereskedő, a gyáros, a nagybirtokos, ha 10 gyermeke van is, — és csak egy osztály, amely talán épen adót is a legkevesebbet fizet, van családi pótlékkal megsegítve...

De legyen most egyelőre elég ennyit elmondani. Bár szólnának hozzá mások is.

Király Antal,
ref. lelkész.

Kiadtuk ezt az ötletes cikket, nem mintha mindenben egyetérténné tartalmával, de mert szokatlan, meglepő ötletességével sok figyelemreméltót mond. Előre látjuk azonban, hogy számításai nem mindenben valhatnak be, már csak azért sem, mert ha nincs is valamelyik lelkészcsaládban még ma gyermek, nem következik, hogy ezután sem lesz. Ifjú házas lelkészek is vannak ám a névsorban. Aztán ha az intézmény hatása alatt egy agglagény-lelkész se talál maradni, s egyéb kecségtető auspiciumok következtében a családoknál a helyes szaporaság lép fel: ki fizeti az agglagényi és egy gyermek esetén fizetendő járulékokat? De meg hejh! a közalapnál is sok lakat őrzi a pénzes ládat.

Szerk.

Dr. Benedek Zsolt konventi titkár levele.

(Magyarázat és mentegetőzés. Lyukról-lyukra menekülés. Az irodai közeg. A latin klasszikus tudós. Az időközökamat. Modern hadi fogás.)

A Debreceni Protestáns Lap tekintetetes szerkesztőségének Debrecen.

Mint a „Rovás“ cím alatt b. lapja 24. számában megnyitott új állandó rovat elsőnek kiszemelt áldozata tisztelettel kérem, hogy alábbi nyilatkozatomnak b. lapjában helyt adni méltóztassék.

Megtámadtatásomra alkalmul az a körülmény szolgált, hogy a dunántúli egyházkerület egy lelkészét az egyetemes konvent kongrua-bizottsága káplántartási díj iránti igényével az 1914. évi I. évnegyedben elutasította, mert akkor *szolgálatképtelensége az illetékes egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlések által nem volt megállapítva*, mikor pedig később a szolgálatképtelenséget a közgyűlések megállapították, a díjat a bizottság nem folyósította, mert *az előző számadási évre visszamenőleg utalványozni nem lehet.*

A szolgálatképtelenség egyházmegyei és egyházkerületi határozatokkal való megállapításának köveleménye nem új dolog, a bizottság állandóan — ellenmondás nélkül — megkövetelte. Csak példaképen említem a bizottságnak 1908 április 15-én és 1908 június 28-án (tehát még a régi előadó idejében) hozott következő határozatait:

„Apostagon és Tolnaváralján káplántartási díj meg nem állapítható, miután az ottani lelkészek szolgálatképtelensége nincs egyházmegyei és egyházkerületi határozatokkal megállapítva. (1909. ápr. konv. jkv. 213. l.;“)

továbbá: „Nemesketamásin káplántartási díj meg nem állapítható, miután a lelkész szolgálatképtelensége egyházmegyei és egyházkerületi határozattal igazolva nem lett (1909. ápr. konv. jkv. 224. l.)“

Helykimelésből további praecedens esetek felsorolását mellőzve megállapítani kívánom, hogy ezek szerint akkor, mikor a kápláni kongrua-ügyeknek bizottsági előadása reám bízott, ez a gyakorlat állott fenn, az ellen a legújabb időkig soha senki fel nem szólalt, azt a gyakorlatot a bizottság állandóan követte és követi, annak megváltoztatását kezdeményezni nem éreztem hivatásomnak, nem arrogálhatván magamnak, hogy én a szerény „irodai közeg“, szabjak irányt a bizottság működésének.

Ha tehát a Rovás rovatvezetője a kongrua-bizott

ság gyakorlatát kívánja bírálat tárgyává tenni, ám tegye ezt, támadja azokat, kik mint a bizottság vezetői és tagjai a bizottság határozataiért felelősek, én a saját tevékenységemért csak annyiban vagyok felelős, hogy a reám bízott ügyeket a vett utasítások szerint készítem elő elintézésre. Mindaddig tehát, míg a konventi elnökségtől, vagy a bizottságtól az eddigi másfélvezetési gyakorlatból való eltérésre nem kapok egyenes utasítást, a jövőben sem fogom a káplántartási díj kiutalását olyanok részére javasolni, kiknek szolgálatképtelenségét az egyházgyűlés és az egyházkerületi közgyűlés meg nem állapította.

A Rovás című új rovat t. rovatvezetője azt mondja, hogy az a tétel, hogy „az előző számadási évre visszamenőleg utalványoni nem lehet”, bizonyára az előadói toll szüleménye. A t. rovatvezető úr téved. Ezt az elvet a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr mondotta ki szintén még abban az időben, midőn még nem volt „szerencsém” e bizottság helyettes előadói tisztét ellátni. 1911-ben 103.764. szám alatt. (1912. apr. konv. jkv. 29. lap.)

A cikkíró úr hét esetet sorol fel annak bizonyítására, hogy valamely újabb évnegyed folyama alatt a kápláni kongruát a bizottság az előző s így már eltelt évnegyedi időszakokra utalványozta, ám ez „ne tévesszen meg senkit”, mert a felsorolt hét eset mindenikében (a 4. sz. esetben is, hol az „1912” évszám csak sajtóhiba) az utalványozás ugyanazon év, ugyanazon számadási időszak korábbi negyedéveire, az illető év számadásának lezárása előtt történt s így egyáltalán nem érinti azt a tételt, hogy „az előző számadási évre nem lehet visszamenőleg utalványozni.”

Egyébiránt az is, hogy az előző számadási évre visszamenő utalványozásokat a bizottság a miniszter egyenes felhívására következetesen megtagadja, a bizottságnak olyan évek óta állandóan követett gyakorlata, még ha helytelen és sérelmes volna is, aminthogy nem az, nem lehet jogosan engem, a bizottság szerény tollvivőjét felelőssé tenni, mert, mint fentebb említettem, nem én vagyok hivatva a bizottság működésének elvi irányt szabni.

Egyébként az a kérdés a kongrua-bizottság jelentése kapcsán Nagy Lajos belsősomogyi esperes úr részéről az egyetemes konventen felszólalás tárgyát is képezte s a kérdés gróf Degenfeld József főgondnok, világi elnök úr részéről megfelelő válaszban is részesült.

A támadott álláspont tehát nem az enyém, hanem egy „irodai közegé”-vel össze sem mérhető előkelő egyházi méltóságokat betöltő férfiaké. A t. rovatvezető úr saját kiváló egyéniségének, valamint D. P. L. nagy befolyásának is legmegfelelőbbben akkor cselekednék, ha a konvent működésének hivatottan irányt szabó tényezőit venné rovásra s nem elégednék meg azzal, hogy „si Deos flectere nequeo, Achaeronta movebo.”

Még csak két rövid észrevételt. A cikkíró urat megnyugtatom, hogy a káplántartási alap folyószámláján nem csak feltehetőleg, hanem tényleg is képződik „egy kis időközi kamatoeska.” De hogy ennek a terhére „minden miniszteri elszámolás mellőztével” utaljunk ki valamit, ezt a jó tanácsát a konventi elnökség bizonyára nem fogadhatja el, mert egyrészt a konventen, „az időközi kamatoeskák” utolsó fillérig elszámoltatnak (l. pl. a káplántartási alap 1913. évi kamatainak elszámolását a 27/1914. sz. konventi határozatban, 1914 május konv. jkv. 23. lap), másrészt pedig, a konventen „elszámolás mellőztével” semmiféle utalványozás nem történik.

Ami végül a bizottság ellen emelt azt a vádat illeti, hogy kénytelen volna sietve dolgozni, ezt a bizottság munkálkodásának alaposságát gyanúsító vádat csak azért nem utasíthatom vissza, mert nem kívánom magamat a bizottság hivatatlan védőjének feltolni. Ezt az információt a cikkíró úr nem kaphatta olyan embertől, aki a bizottságnak csak egyetlen ülésén is jelen volt, mert az tudja, hogy ott a kimutatások tételről-tételre adatnak elő és tárgyalatnak meg. A cikkíró úr bizonyára nem gondolt arra, hogy ezzel a gyanúsítással nem csak a „kedves központ” egy „irodai közegén” vág végig, hanem olyanokon is, kik mint a bizottsági tárgyalások vezetői a tárgyalás alaposságáért egyedül felelősek.

Budapest, 1915 június 17.

Dr. Benedek Zsolt,
konventi titkár.

Ez a válasz — fájdalom — nem mond semmit. A dunántúli öreg lelkész kitudásának históriáját a káplántartási segélyből felesleges volt levezetni. Lapunk olvasói már jól ismerik. A titkár úr menekülési rendszere itt az, hogy az öreg lelkészt nem illette meg a segély, mert szolgálatképtelensége nem volt illetékes egyházi hatóság által megállapítva. Hát ez nem így van, mert az meg volt állapítva, s épen a titkár úr tette meg a megállapítás után az észrevételt, hogy „helyes”. No, de a megállapítás után sem lehetett a 125 koronát utalványozni, mert akkor már más számadásos év ciklusába jutottunk. Ilyenkor aztán a miniszter sem enged káplántartási segélyt. Ugyan kérem, nem érzi-e a titkár úr, hogy ez a lyukról-lyukra való menekülés egy kissé furán veszi ki magát? Utaltunk mi még az időközi kamatokra is, ezzel majd hátrább akarunk még foglalkozni. Ilyen állásfoglalás mellett ismét kérjük a titkár urat, s peccifice őt, hogy — ha első kérésünkre még sem tette volna meg, — tegye felre egy pillanatra a jogtudóst s üsse fel az öszövétségből böles Salamon prédikátoros könyvet s olvassa el a lapunk 24-ik számában citált lökust. Ha voltak igazságtalan praecedensek, ezek ugyan nem mossák fehérre az utóbbi méltánytalanságokat.

A gyakorlátra való hivatkozás egészen tartalmatlan indoklás. Sapientis est mutare. A titkár úr erősen szerénykedik, mikor a „megváltoztatást kezdeményezni sem érezte hivatásának.” Ez téves állásfoglalás. Az előadó kötelessége, hogy a hol méltánytalanságokat lát az előző gyakorlatok rendjén, javaslatba hozza a reparációt. De igenis, az előadó adja meg a bizottság működésének az irányt. Ezt eltagadni nem lehet.

A szerény irodai közeg emlegetése ironia. Szerénységről ne méltóztassanak ottan emlékezni. Ismerjük a közel multból, hogy az előadó úr részére (a titkár úr igen sokszor szerepel mint helyettes előadó) mekkora beláthatatlan hatalmi kört akart biztosítani a nyugdíjintézeti ügyrend tervezete. Országos felháborodás kellett hozzá, hogy a mutatkozó hatalmi túltengést lehetőleg a kellő korlátok közé szorítsuk. Még így is maradt a megfejelt ügyrendben elég olyan pont, mely a tisztviselő részére illetéktelen hatáskört engedett. Sort kerítünk meg erre is előbb-utóbb. A „közeg” szó alkalmazása — úgy látszik — nem jól esik. Hát ezt mi a központi irodától tanultuk. Erre a privilégiumot nem mi kérhetjük. Egyébként nincs benne semmi bántó. Legalább minket annak idejében egy cseppet sem bántott, szót se tettünk érte.

Igen fonákul veszi ki magát a válasznak az a része,

mely minket arra biztatgat, hogy ne a referenseket támadjuk, hanem a bizottság vezetőit és tagjait, mert ezek a felelősök a határozatért. Szinte unalmas, de úgy látjuk, hogy szükség van arra, hogy ismételjük, amit már mondtunk: tessék csak megpróbálni a referens uraknak s meg fogják találni a módját annak, hogy a „másfél évtizedes“ gyakorlattól is el lehet térni. Csak akarni kell. Csak érezni kell azt, hogy a summum jus ezen a téren igen sok esetben summa injuria. A Vergilius Aeneiseből való idézési kísérlet pedig egészen balul ütött ki, akár a szöveget, akár annak alkalmazását vegyük szemügyre. Szinte sajnáljuk az ilyen vergődést. A titkár úr úgy képzeli, hogy mi talán nem mervén érinteni a tőle Deusnak nevezett előkelőségeinket: őket az alkalmazottakat akarjuk „flectere“. Sokszoros tévedés. Elsőben is ennek a gimnáziumi 6—7-ik osztályos tanulótlól is ismert latin citátumnak itt nincs semmi helye. Nem is így hangzik ez, amint a titkár úr írja, hanem így: „Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo“. (A bibliához meg a classicusokhoz sem tenni, sem elvenni nem szabad. Lásd Vergilius Aeneis Liber VII. 312. v.) Mondta vala pedig ezeket a szavakat Juno istennő, rettenetes haragjában, mikor a fatumot mindenképen megakartá változtatni. Indulatában a pokolhoz kívánt folyamodni. Alektonak, a furiának (ez képviselte a poklot, „Acheronta“) a közreműködését veszi igénybe. Alektóval rendelkezik. A mitologia alapján a furiákat kígyóhaju szörnnyetegeknek képzeljük. Hogy Alekto is épen ilyen furia lett volna, hirtelenében nem tudjuk megállapítani. De amikor ez az Alekto a Junó parancsára kész útra kelni, hogy rokonokat, fejedelmeket, országot háborúra ingereljen (akár a mai entente), csupán azért, hogy a szeszélyes istennő célját érje abban, hogy a végzetektől egymásnak rendelt párt egymástól elszakítsa: bátran oda gondolhatjuk a fejére a sziszegő kígyókat hajszálak helyett. Hol fedezhető fel itt a titkár úr esetére az analogia? Sehol. A „Superi“ ám legyenek az „előkelő egyházi méltóságokat betöltő férfiak“. Talán mi lennének Junó?... és a titkár úr éke Alecto? No, ezt már mi sem írjuk alá. Szapolyai János jobban értett a classicusok citálásához. Mikor sehogy se tudta királyi trónusát tisztességes fegyverekkel megerősíteni, akkor kiáltotta el magát Junóval: „Flectere ti nequeo Superos, Acheronta movebo“! s aztán a törökhöz fordult segítségért. Ezt is tudják azok a gimnázisták, akik a magyar történetét már tanulták.

Az időközi kamat elszámolása kérdésében köszönjük a nyomravezetést. Csakugyan ott találjuk a 27—1914 évi konventi jkönyvi pont alatt, hogy „folyószámlai kamat 1921 K 03 f. De azt is ott találjuk, hogy a kiadásban 3114 K 92 f. egyenleg szerepel. Már most nem kellene tovább fűznünk a szót, ha a titkár úr kifejezte volna levelében, hogy a magas miniszteriumhoz felterjesztett számadásban mint bevétel ott szerepel-e az az 1921 K 03 f. kamatjövedelem? Vagy talán a tőkekamatadó levonása után fenmaradó menységet áthelyezték a közigazgatási pénztárhoz? Ne méltóztassanak úgy tenni, mint az a vizsgálzó, aki, mikor nem tud felelni, úgy tesz, mintha nem hallotta volna a kérdést. Az ügy minden irányu megvilágítását joggal kérjük és várjuk. Abból a 3114 K 92 fill. egyenlegből pedig bőségesen ki telt volna a kéttornyulaki kápláni kongrua.

Nyomatékosan kérjük a konventi titkár urat, hogy amikor a mi kifogásaink (szerinte támadásunk) ellen a védekezést próbálgatja: ne méltóztassék előttünk a leg-

nagyobb tiszteletben álló jeles férfiainkat fedezéknek használni. De a miniszteriumot sem. A hadi tudósítások alkalmával a hírlapokból olvastuk azt a muszkafogást, hogy feltett testi épségök valamelyes oltalmazására az összefogdosott zsidókat üzték szuronyuk hegye előtt az ellenség felé való vonuláskor a tűzvonalhoz. Nem akarjuk állítani, hogy a titkár úr eltanulta volna ezt a fogást, de már — bocsánat — mégis csak eszünkbe jut sorainak olvasásakor ez a hadi taktika. Még kevésbé méltóztassék azzal kísérletezni, hogy derék nagyjaink neheztelését ellenünk próbálgassa fordítani. Ez úgy se fog sikerülni. De a kísérletezésre már most nekünk is eszünkbe jut Vergilius: csak nem kíván a konventi titkár úr az Alekto szerepére vállalkozni? Hiszen Alektonak se sikerült a fatum megváltoztatása, pedig Junó istennő állott a háta mögött.

Nem kívánjuk ismételni, hogy mi a mi meggyőződésünk az ügyek intézése menete felől? Többször bátran kimondottuk. De azt óhajtjuk, kérjük, sőt várjuk, hogy a referens urak más formájú szellemtől áthatva referáljanak. Siessenek az ügyefogyottak gyámolítására, a méltányos igények feltétlen kielégítésére. Ne csupán az emberi paragrafusok rideg exekutorai legyenek, mert van ám más paragrafus is a világon, melynek pontjait a Krisztus lelke kodifikálta. Önök pedig a Krisztustól alapított anyaszentegyház intézményének szolgálatában jutnak a megélhetés feltételeihez.

Ha nem is vagyunk elvileg barátai az egész konventi intézménynek: de a törvényesen statuált szervezet előtt mindenkor tisztelettel hajlunk meg. Hiszen nem régebben egész cikksorozatot közölt lapunk, mely a konventi intézmény kiválóságát, hasznos munkásságát domborította ki. Ebben az egész kázusban pedig az a valóság, hogy ha a vonat döcög, ráz, késik, ha nem jó vágányon halad; az utazó közönség bizony nem a vasuti miniszteriumra haragszik, hanem a mozdonyvezetőt és társait áldja a maga módja szerint. És ebben tökéletes igazsága van.

IRODALOM.

Az erdélyi ref. egyházkerület theol. facultásának értesítője az 1914—1915. iskolai évről. Szerkesztette dr. Keeskeméthy István, a theol. facultas igazgatója. Kolozsvár. 1915. Nagy gonddal s az adatok ügyes csoportosításával van megszerkesztve ez értesítő, mely az intézet fennállása óta épen a 20-ik. Legelő adja dr. Ravasz László igen szép tanév-megnyitó imáját, utána az igazgatónak a háború erkölcsi vonatkozásai és hatásai megállapítását tartalmazó mélyen járó tanév-megnyitó beszédét. Külön fejezet szól a theologia ifjúságának és tanárainak háborús működéséről. Az ifjak működése részben a hadi önkéntes szolgálat felvételében, egy theologusé, a T. Kun Zsigmondé és Adorján Gyula tanárjelölté épen a harcéri hősi halálban: a legnagyobb áldozathozatalban nyilvánult meg, a tanári kar pedig, élén főtiszt. dr. Kenessey Béla püspök úrral egy háborús felolvasó cyclus rendezésével vette ki részét egyéb nevelői és áldozó munkáján kívül a haza szolgálatából. Ifjúság, tanári kar és közönség együttes buzgókodásának anyagi eredményeül a kolozsvári theol. facultás az 1914—15. isk. év folyamán 1991-92 K-át áldozott a hadsegélyezés céljaira. Az ifjúság hazafias

buzgóságát dicséri a sebesültek lelki gondozásában való intenzív részvétel is s viszont a tanári kar nemes liberalismusára vall, hogy az internátust a mozgósításkor a szállás nélküli főiskolai hallgatóknak, sőt a bukóvínai betörés idején e tartományi szerencsétlen menekülőknek is készséggel megnyitotta. Az intézet állapotáról szóló jelentésből kiragadjuk a köv. adatokat: újjá szerveztetett az előjáróság, két docens: dr. Makkal Sándor és dr. Imre Lajos bizattak meg gyakorlati tárgyak előadásával, amiért részükre 500—500 K. honorarium folyósított és végül a modern nyelvek között a német tanítását Nagy Károly, dr. Bartók György és Révész Imre ny. r. tanárok vállalták el. Az ifjak tanulmányi rendje és internátusi ellátása a rendes volt azzal a különbséggel, hogy az internátus a rendkívüli drágaságra való tekintettel már május közepén bezárt. Ez utóbbi intézkedés okozta a kolloquiumoknak szeptemberre való áttételét is. Szomorú a jelentésnek a pályázatokra vonatkozó része, melyből megállapítható, hogy az I-ső évi zsidó és mind a négy évnek szóló harmónium pályakérdésén kívül egyetlenegy más pályázat elbírálására sem akadt vállalkozó. Pedig ez eredménytelenséget még a hadi idő rendkívülisége sem indokolhatja egészen. Ifjúságunk értéke itt e ponton tűnik ki igazán, kolloquium, egyéb irányú szorgalom mind dicsérendők ugyan, de a pályázatok eredményességével össze sem mérhetők.

Végül néhány szót még a tanári kar névsora reám vonatkozó pontjához. A ny. r. tanárok után 6. sz. alatt fel vagyok sorolva magam is, mint magántanár, ki azonban az utolsó négy félévben nem tartottam előadást. Lényegileg a legkisebb kifogásom nincs és nem lehet az ellen, hogy a kolozsvári theologia a habilitálás alapján, ha úgy látja jónak, nyilván ne tartson. Ha Kolozsvárnak valamelyes oka van csekélységem működését szemmel tartani — ez annál jobban esik nekem, mert a hűséget azzal az intézettel szemben, mely felnevelt s annyi jóval támogatott, magam sem tagadom meg. Ezt annál felreérthetlenebbül kell hangsúlyoznom, mert az az ember, ki a régi alma materrel szemben hűtelen, igazán hű az újhoz sem tudna lenni. Én pedig Debrecenhez, mely szerény törekvéseimet egyházi irodalmunk s a magyar kultúra érdekében részemről eléggé nem méltányolható nagylelkűséggel felkarolta s mely főiskolájá egyetemmé fejlesztésével minden hivatott protestáns erő közreműködését, méltán igényelheti — a becsületes ember hűségével, kötelességérzetével s munkabírásom teljes latbavetésével hű akarok lenni.

A debreceni református tanítóképző intézet értesítője az 1914—15. iskolai évről. Közzétette dr. Veress István igazgató. Debrecen, 1915. Nagy örömmel és szeretettel olvastuk végig ez értesítő adatait, mely a dr. Veress István igazgató minden részletre kiterjedő gondosságában mutatja be kollégiumunk tanítóképző intézetének múlt évi hű képét. A kartársi gyászunk és emlékezésnek szép megnyilatkozása Kovács István hősi halála felett nyitja meg a beszámolót, hogy egy külön rovat az egykori növendékek halálos áldozatát örökítse meg. Az iskolai év főbb adatait tartalmazó kimerítő összefoglalásból látjuk, hogy a háborús idő mennyire ránehezedett ez intézet életére is, mily nagy fáradságot okozott a távollevő tanárok: dr. Kovács István és dr. Ecsedi István helyettesítése és a dr. Trocsányi Béla koll. orvos óráinak ellátása is, majd hogy a növendé-

kek sorozása és bevonulása mily mértékben hatott vissza a tanítás rendjére és időbeosztására. Am az előrelátó bölcsesség minde nehézségeken uralkodott s így a tanítás és tanulás a rendkívüli viszonyok dacára is egyenletes és zavartalan maradt. Külön lapok örökítik meg (a 28—29-ik) az intézet két volt kiváló tanárának, Orosz Istvánnak és Somogyi Pálnak az emlékeztetést s az Önképző Köri működéséről szóló jelentés keretében a kibúcsúzó és elbocsátó beszédek teljes szövege leközlésével olvasható annak a szép ünnepélynek a lefolyása, melyet az ifj. Önképző Kör a hadbavonuló ifjak búcsúvételekor a koll. diszteremben tartott s amelynek sokan szemtanúi voltunk. Az ifjúság szellemi és erkölcsi előhaladásáról a vizsgák eredményében is igen megnyugtató képet kapunk s az igazgató szép összefoglalásából azt a hitet nyerjük, hogy ez intézmény él, virágzik és fejlődik az ősi kollégium örök dicsőségére.

Gourl János Jakab vallásfilozófiája. Írta: dr. Molnár Jenő. Marosvásárhely, 1915. Ára 3 korona. Kapható szerzőnél Déván. E tanulmány, mely 93 oldalt számlál, bölcsészeti doctori értekezésnek készült, az első nagyobb magyar vallásfilozófiai munka s igen nagy olvasottságra, éles ítélőképességre és gondos utánjárásra vall. A genfi vallásfilozófus, Gourl J. J. rendszerét tárgyalja és ismerteti 3 részben kimerítő részletességgel. A hivatalos bíráló kitüntető elismeréssel fogadta (summa cum laude), ez elismeréshez mi is ösztönte szívvel csatlakozunk s a szerző collegának további irodalmi sikereket kívánva, tanulmányát az érdeklődők meleg figyelmébe ajánljuk.

Varga Zsigmond.

Külföld.

A német evangélikus egyház fő egyházi tanácsa az egyházi választmányának azt a javaslatot tette, hogy a németországi evangélikus egyház háborús tevékenysége történelmi és apologetikus egyházi érdekből örökíttessék meg. A javaslat elfogadtatván, egységes kérdőívek állítottak ki, amelyek az egyes egyházi kormányzóságokhoz, s onnan az egyes gyülekezetekhez szétküldettek. A kérdések először annak a megállapítását fogják tartalmazni, hogy a világháború első öt hónapjában minő tevékenységet fejtett ki az egyház, majd ezután kerül a sor a későbbi idő működése regisztrálására. A konventen nálunk is fölvetette Dr. Baltazár Dezső főtiszteletű püspök urunk a kérdést, reméljük tehát, hogy egyházunk szerepe nagy időkből általunk és nálunk is méltó megőrkítést nyer.

Szász lutheránus testvéreink „Kirchliche Blätter“ c. egyházi lapja június 26-iki számából olvassuk a Gusztáv Adolf Egyesületnek a világháború okozta csapások enyhítésére tervbe vett programját, mely minket is érint annyiban, hogy erősen sújtott határszéli protestáns hitközségeink nyomorát is számon tartja s segítségét a lehetőséghez képest kilátásba helyezi számukra. Persze mindent az egyesület maga nem végezhet, a társadalomnak és államnak is segítségül kell tennie a romok eltakarításában, az új alapok lerakásában.

A világháború hatását még a híres mekkai zarándoklás is megérezte, mely a múlt év (1914) okt. 26—29.

napjain zajlott le. A Chronik der christlichen Welt tudósítása szerint a szokásos 120.000 zarándok helyett csak 32.000-en jelentek meg a mohamedán szent helyen, ezek is főképp angol és holland Indiából. A senussiak ez évben Olaszország magatartására való tekintettel elmaradtak a nagy eseményben való részvételtől. Reméljük, a nagy porolás után annál buzgóbban áldozhatnak majd vallásos kötelességüknek.

vd.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3291—1915. szám.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A „Rokkant Katonákat Gyámolító és Elhelyező Hivatal” azon megkeresésére hivatkozással, hogy a most dúló véres háború első esztendejének befejeztével, — midőn boldog szívvel kell halát mondanunk a Mindenhatónak, hogy fegyvereinket győzelemre vezette, — az emlékezet fátylóját akarja meggyújtani az ország összes templomaiban a nagy események kezdetének, felejthetetlen trónörökösünk s neje múlt év június hó 28-án történt meggyilkolásának szomorúan fekete eseménye felett — : felhívom Nagytiszteletűséged által a böles vezetése alatti egyházmegeje összes lelkészeit, hogy: a nevezett gyámolító hivatal által az ország összes egyházaira kijelölt napon, azaz *augusztus hó 8-án*, oly isteniszteletet tartsanak, melynek ünnepi beszédében emlékezzenek meg a június 28-án történt gyilkosságról, mint hazánk ellen törő ellenségeink zászlóbontásáról. És hogy az emlékezésből áldás is fakadjon, a perselyek a háború első évében rokkanttá vált katonák felsegélyezésére tétessenek ki.

Az egyházak a gyűjtés eredményét 2 (kettő) példányban kiállított jegyzék kíséretében Nagytiszteletűségedhez augusztus 9-én okvetlen küldjék be. Nagytiszteletűséged pedig a hozzá küldött jegyzékeket, egy összesítés kapcsán, az összegek eredményével, legkésőbb augusztus 20-ig méltóztassék hozzám felterjeszteni.

Abban a reményben, hogy a kegyeletes megemlékezésnek semmivel sem marad mögötte az áldozatkészség sem,

maradtam atyafiságos szeretettel:
Debrecen, 1915 július 9-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

3258—1915. sz.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A vall. és közokt. Nagyméltóságú Miniszter Úr felhívására közlöm a következőket:

A háború óta, dacára a körmöci pénzverő-hivatal teljes munkaképessége felhasználásának, (állandóan ver egy koronás, 10 és 2 filléres érmekeket) különösen az utóbbi időben sűrűn merültek fel panaszok az éreváltópénz hiánya miatt. A pénz hiányának oka nem a váltópénz-érmekek nem léte, hanem azon körülmény, hogy azokat a köznép a lelkiismeretlen híresztelésektől elriasztatván, a forgalomból elvonja s elrejt.

Azért szükséges, hogy a legszélesebb körben hívjuk fel a nagyközönség figyelmét a váltópénzérmekek elrejtésének káros voltára.

Épen ezért felhívom Nagytiszteletűséged, hogy a böles vevetése alatti lelkészi-kar és tanítósg körében *sürgösen intézkedni* méltóztassék a felől, hogy minden rendelkezésükre álló eszközök útján világosíttassék fel a köznép a felől, hogy: a bankjegyek a korona érték pénzérmeivel s a váltó pénzérmekekkel teljesen egyenlő értékűek s a váltópénzérmekek elrejtése, felhalmozása s ezáltal a forgalomból való elvonása a hazai közgazdaság, a pénz- és értékgazdaság, nemkülönben a hazai kereskedelem megbénítását okozó hazafiatlan cselekedet, amely a legszigorúbb megrovást és megtorlást érdemli meg és hogy az elrejtve tartott pénzérmekek forgalombahozatala a jelen körülmények között hazafias kötelesség és elsősorban a nagyközönség összes rétegeinek érdeke.

Midőn jelen felhívásomat szives figyelmébe s cselekvő jóakarataiba ajánlom,

Atyafiságos szeretettel vagyok:

Debrecen, 1915 júl. hó 2-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Matiné.** A Vörös-kereszt-egylet debreceni fiókja nemes céljainak támogatására f. hó 11-én, délelőtt 11 órakor Hajdúvármegye dísztermében matiné rendez. A műsor kiváló pontját az az előadás képezi, melyet ft. püspök urunk tart közelebbi haretéri útjáról. Püspökünk a rekreációra szánt idejét is ilyen tartalmas, fárasztó munkálkodással tölti el. A műsor többi számait a városi dalegylet három énekszama és költemények előadása képezi.

— **Készséggel adunk helyet** a következő helyreigazításnak: *Barabás Samu* esperes barátomról, az én feledhetetlen jóságú és kedvességű fáradhatatlan haretéri útítársamról a debreceni lapok egyikéből vett téves közlés nyomán az van írva e becses lap legutóbbi számában, hogy „nem volt ereje” felülni a szekeresz katona szekere. Aki — mint ő — délután 7 órai utat sziklára fel, szikláról le, gyalog meg tud tenni, hát annak nem az *erejétől*, hanem csak a *kedvétől* függ fel-, vagy fel nem szállani egy — ha még olyan — kellemetlen feljárású szekerre is. Debrecen, 1915 június 7. Dr. Baltazár Dezső.

— **Husz János.** A folyó évi július hó 6-án volt ötszázéves évfordulója annak, hogy Husz János, az előreformátor, Zsigmond király biztosító levelének ellenére, tűzhalálra jutott. Előbb nyolc hónapon át győtörték, majd a konstanci székesegyházban pellengérré állítva, papi ruháját tépdesték le róla, eretnek süveget.

nyomtak fejére, melyen csúfondáros figurák éktelenkedtek. Hogy a szent papság kezét ne érje a kivégzés szennye: a világi hatóság kezébe adták a hős lelkű férfiút s míg a zsinat folytatta világboldogító tanácskozásait, kivették az áldozatot a városról, aki énekelve és imádkozva fogadta a rettenetes máglyahalált. Emlékezzünk meg a mártírról az 500 év elteltével, kinek hamvait nem hiába szórták a Rajnába: azok a porszemek bejárták az egész Németországot s nyomaikon Luther Mártonok támadtak.

— **Ifjú hőseink hősi halála.** A kolozsvári theologiai fakultás nagy reményekre jogosító hallgatója, *Kun Zsigmond* a bukovinai felszabadító harcokban, mint zászlós esett el. *Adorján Gyula*, a kolozsvári theol. fakultás internátusának növendéke, a hejjásfalvi lelkész fia, 3-ad éves tanárjelölt is áldozatul adta ifjú életét a hazáért. Legyen áldott emlékezetök, dicső példaadásuk pedig lelkesítő mindnyájunk előtt.

— **Az „Élet könyvéből“.** Már t. i. abból az újságból, amelyiknek vezető cikke évről-évre ezzel a címmel lát napvilágot. Valami keserű labdacok akadtak a torkán s a mi egyetemünk sorsa felett tépelődik. Közelebről pedig azért fáj a feje, hogy egyetemünk „mellett“ a róm. katolikus Szent László-internátus már megnyílik. A fájdalmas szívet egyik hírlapi újdonság nem korrekt híre téveszthette meg. Hát az a hírlap, mely „az egyetem mellett“ megnyíló internátusról megemlékezett: csakhamar helyreigazította a kifejezést, kijelentvén, hogy az az internátus semmi kapcsolatban nincs az egyetemmel. Arra a tiszteletreméltó kérdésére pedig, melyet lapunkhoz intéz, hogy t. i. egészen bizonyosan tudjuk-e, hogy a katolikus professzorok megválasztása csakugyan tisztán a liberalizmus és demokrácia kedvéért jószántunkból történt-e, megtalálja a megnyugtató feleletet a választásokról közölt két rendbeli korábbi híradásunkban. Méltóztassék figyelmesen elolvasni. Aztán nekünk se bevallani, se eltítkolni valónk nincs. Valjon a fondorkodás, titkoljon az álszenteskedés.

— **Első osztályú ezüst vitézségi érmet** kapott Kemény Dénes mezőtúri főgimnáziumunk volt jeles növendéke, a Drohobycnál f. é. jún. hó 12-én vívott ütközetben tanúsított hősiességéért. E kitüntetésnek azonban, sajnos, egyelőre nem örülhet, mert sebesülten orosz fogságba került. Amily büszkék vagyunk a volt túri diákra, ép úgy fájjaljuk sebesülését és fogságba jutását.

— **Doktori kitüntetés amerikai lelkésznek.** A Jowai egyetem fakultása Harsányi Sándor amerikai ref. hamesteadai lelkésznek, ki több szép művel gazdagította a magyar prot. egyházirodalmat s lapunknak is több mint 20 év óta szorgalmas munkatársa, a bölcsészeti tudóságot adományozta. Ugyanezen egyetemen nyertek doktori diplomát Nánássy Lajos és Kuthy Zoltán is. E derék lelkészek mindhárman az ősi debreceni ref. főiskolában végezték gimnáziumi és theológiai tanulmányaikat.

— **Új tanítónők.** A nagyvárad református tanítónőképzőintézetben június 23—26-ig folytak le a képesítő vizsgálatok, Sulyok István esperes elnöklelte alatt. A tiszántúli egyházkerület megbízásából Böszörményi Lajos

nagyszalontai és Végh József érmelléki esperesek, a kormány képviselőjében pedig Vasady Lajos kir. tanfelügyelő voltak jelen. A képesítő vizsgálatra 24 tanítónőjelölt jelentkezett, kik mindnyájan oklevelet nyertek. Kitűnő oklevelet kapott Csapó Berta Alinka és Lakatos Erzsébet. Az új tanítónőkhöz Sulyok István elnök a vizsgálóbizottság és Nagy Vilmos igazgató a testület nevében intézett búcsúszavakat. A képesítettek nevében pedig Jakab Lenke mondott köszönetet. Oklevelet nyertek: Barlabás Mária, Barlabás Piroška, Báss Anna, Béres Irén, Csapó Berta Alinka, Forró Zsófia, Glük Ilona, Golian Anna, Halász Ilona, Horváth Gizella, Höng Rózi, Jakab Lenke, K. Kovács Ilona, Lakatos Erzsébet, Némegy Ilona, Papp Gizella, Paczay Margit, Salamon Sára, Soliom Ilona, Szabó Gizella, Szabó Róza, Székely Anna, Tatay Emma, Zongor Elvira.

— **Előfizetőink és hirdetőink figyelmét felhívjuk, hogy minden, a kiadóhivatalt érintő levelezések, reklamációk, hirdetés-feladás stb. kifejezetten Nagy László kiadóhivatali intéző Debrecen, városi nyomda címre küldendő.**

Szerkesztői üzenetek.

N. B. E-a. Egyházi beszédekkel túl vagyunk halmozva. Egyelőre még a háborús beszédek közlésében is szünetet kell tartanunk.

E. J. R-a. A lendületes költemény a jövő számra maradt. Köszönjük. Szívélyes üdvözet.

D. L. Gy-a. A hozzászólás új oldalról helyén lesz. Jövő számunk hozza.

M. M. I-a. Vettük. Köszöljük.

Vallaji. A választói jog kérdése nem egyházi lapra való. Különb. sem aktualis a szavazati joggal egyetemben.

T. S. T-i. Talán sok is lesz már belőle. Majd megfontoljuk.

Z. J. Haladás és erkölcs. Kérjük szépen a folytatást is beküldeni. Csak, ha az egész cikk kezünknel van, tudjuk helyére illeszteni. Várán-várjuk.

T. L. B-r. Magánlevelet irtunk.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Lelkeszi fizetéskiegészítés 1915 július—decemberi félévre.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium a tiszántúli egyházkerülethez tartozó, fizetéskiegészítést igényelő lelkészi állások részére az 1915 július—decemberi félévre a következő járandóságokat utalványozta, um.:

Abádszalók jan.—jún. 189 kor. 86 f. júl.—dec. 240 K 34 f., Adorján 481-44, Ajak 613-35, Albis 266-91, Amac 387-82, Anares 347-26, Ant 153-39, Apa 279-44, Apagy 407-33, Apátkeresztur 608-42, Aranyosmedgyes 208-51, Asztély 307-18, Atya 340-43, Árpád 134-32, Ártánd 44-01, Badaló 140-90, Balazsér 543-91, Balsa 117-94, Barabás 54-53, Barkaszó 11-82, Batiz 451-26, Bályok 224-57, Bályu 168-24, Belényes 224-76, Belényes-újlak 309-04, Bene 437-46, Benk 461-17, Bere 457-53,

Beregardó 415-64, Beregdaróc 179-16, Beregdéda 390-39, Beregsom 158-83, Beregújfalu 152-71, Berettyószentmárton 404-81, Berettyószéplak 428-27, Berkesz 314-75, Besenyőd 446-60, Beszterec 536-64, Békéscsaba 462-44, Békéssámsón 507-07, Bélzerind 402-93, Biharszentjános 149-22, Biharvajda 175-10, Borossebes 342-19, Bótrágy 57-63, Bulcsú 413-87, Bunyaszegszárd 438-46, Csaolc 280-83, Csaroda 147-64, Császló 483-68, Csenger 216-27, Csengerbagos 338-92, Csengersima 437-08, Csengerújfalu 335-71, Csepe 489-88, Csermő 417-07, Csetfalva 396-33, Csokaly 302-53, Csomaköz jan.—jún. 77-41, júl.—dec. 232-23, Csorvás 329-36, Cégénydányád 478-77, Dabole 382-63, Danesháza 232-79, Darnó 490-55, Darvas 273-64, Demecester 353-68, Dobra 164-70, Dolha 441-27, Domahida 502-50, Egri 413-93, Encsencs 258-49, Eperjeske 414-72, Erdőgyarak 130-37, Élesd 201-49, Éradony 358-72, Érábrány 476-99, Érbogyoszló 173-64, Érdengeleg 469-87, Érendred 186-36, Érkeserű 245-65, Érköbölkut 353-38, Érkörtvélyes 332-69, ÉroIASZI 441-14, Értarcsa 443-49, Fancsika 456-64, Fábánháza 233-24, Feketeardó 364-07, Feketepatak 297-62, Feketót 371-40, Felsőjózsa 126-15, Fertősalmás 262-66, Fényeslitke 167-51, Forgolány 468-23, Fornos 333-62, Fugyi 371-92, Fugyivásárhely 331-63, Fülesd 268-68, Fülöp 364-42, Fülöpdaróc 470-63, Gáborján 205-31, Gacsály 268-84, Garbole 547-60, Gádoros 407-15, Galospetri 380-62, Gebe 403-24, Gece 572-42, Gelénes 211-18, Gemzse 433-64, Genes 385-94, Geszteréd 384-57, Géberjén 468-90, Géres 277-32, Gödényháza 484-26, Gulács 141-43, Gyorok 272-93, Győrtelek 283-24, Gyulaháza 159-46, Gyirgyulaj 272-82, Gyulavári 136-29, Gyügye 439-06, Gyüre 434-96, Hajdudorog 393-72, Halabor 486-97, Halmi 340-10, Hegyközesatár 214-39, Hegyközkovácsi 358-34, Hegyközpályi 284-59, Hegyközsáldobágy 356-59, Hegyközszentimre 121-80, Hegyközszentmiklós 154-56, Hegyközújlak 297-73, Hérmánszeg 348-92, Hertelendyfalva 359-06, Hete 207-08, Heteny 194-80, Hirip 265-10, Hodász 419-76, Ibrony 350-82, Ilk 436-44, Iriny 502-01, Istvándi 341-28, Izsnyete 140-26, Jákóhodos 108-70, Jánd 206-31, Jarmi 417-69, Józsefháza 341-89, Kajdanó 537-63, Kakszentmárton 354-65, Kaplony 468-03, Karász 329-56, Kállósemjén 470-91, Kántorjánosi 161-11, Kék 367-45, Kékce 346-32, Nyirkéres 501-73, Kéremjén 433-20, Kigyós 175, Királydaróc 446-10, Kisbábony 286-94, Kisbégány 291-82, Kisharaaglás 373-36, Kishodos 436-60, Kisjenő 376-16, Kiskereki, 152-94, Kiskoles 236-32, Kisléta 370-70, Kislónya 284-32, Kismajtény 260-83, Kismarja 219-57, Kisnamény 336-57, Kispaleske 528-44, Kiszántó 387-54, Kiszekeres 400-87, Kisvarsány 301-47, Klopódia 269-99, Kóly jan.—jún. 155-09, júl.—dec. 392-52, Komlódtótfalu 418-87, Komoró 472-87, Kopócsapáti 548-38, Kótaly 323-34, Kölese 389-42, Kömörő 357-06, Körösszakál 403-80, Körösszegapáti 302-86, Kőszegremete 273-02, Krasznaszentmiklós 518-55, Kunágota 122-07, Kunesorba 500-03, Laskod 343-33, Lázari 340-67, Lórántháza 319-28, Lövöpetri 447-40, Lugos jan.—jún. 17-75, júl.—dec. 499-25, Macsola 491-93, Magosliget 476-79, Magyarhomorog 63-17, Magyarkecs 461-83, Magyarremete 426-09, Majtis 421-33, Makkosjánosi 403-53, Matoles 379-39, Mánd 524-21, Mándok 350-43, Márokpapi 414-18, Mátyus 516-24, Mezőbajj 191-58, Mezőladány 477-25, Mezőtelegd 354-48, Mezőtelki 321-56, Méhtelek 436-80, Mérék 342-60, Micske 375-81, Mikola 166-96, Milota 323-97, Misztótfalu 396-15, Monostorpályi 169-40,

Nagyar 310-38, Nagybecskerek 67-80, Nagybégány 452-04, Nagyboeskö 789-80, Nagyborzsova 471, Nagydobos 291-61, Nagygéc 428-65, Nagygut 257-89, Nagyhodos 494-08, Nagykakucs 425-82, Nagykoles 341-17, Nagymajlát 347-33, Nagymuzsaly 291-82, Nagyszántó 334-79, Nagyszekeres 415-71, Nagytarna 480-02, Nagyvarsány 373, Nábrád 316-33, Nemesborzova 591-89, Nevetlenfalva 375-16, Nyiracsád 528-62, Nyirbogát 303-86, Nyirbogdány 416-91, Nyirgelse 539-41, Nyirjako 496-87, Nyirlövő 512-33, Nyirmada 274-79, Nyirmártonfalva 520-25, Nyirmegyes 111-06, Nyirmihálydi 500-22, Nyirparasznya 555-67, Nyirtass 415-03, Nyirtét 346-03, Nyirtura 238-64, Nyüved 298-72, Nagylak 499-94, Ófehértó 369-75, Ómbod 214-02, Ópályi 450-19, Oros 445-16, Ottomány 174-02, Óvári 155-22, Ór 359-44, Órvénd 276-87, Panyola 109-79, Pap 422-01, Papos 556-86, Patóháza 435-39, Pelbárthida 402-40, Penyige 443-05, Pettyén 387-47, Piricse 429-69, Piskolt 299-34, Pocsaj jan.—jún. 8-56, júl.—dec. 23-27, Poklostelek 296-80, Pósalaka 428-80, Pusztadaróc 483-21, Pusztatold 302-24, Pusztaujlak 443-86, Radnalippa 386-08, Rafajnaújfalu 179-35, Ramocsaháza 461-46, Rákoczi falva 522-55, Rápolt 496-28, Resiczabánya 574-69, Rétközberencs 124-03, Révaranyos 462-45, Rohod 324-29, Rozsály 539-76, Salánk 122-05, Sarkadkeresztur 299-15, Sándorhomok 527-21, Sáp 92-92, Sáránd 236-89, Sárköz 454-92, Sárközújlak 564-07, Sárosroszi 397-95, Sényő 463-87, Siter 105-64, Sonkád 133-71, Sonkolyos 473-42, Surány 485-46, Szabolcs 375-92, Szabolcsbáka 441-67, Szakoly 472-07, Szamosangyalos 340-86, Szamosbecs 350-67, Szamosdara 319-86, Szamosdob 292-03, Szamoskér 282-35, Szamoskóród 515-21, Szamosujlak 427-48, Szaniszló 416-91, Szatmárudvari 408-21, Szaraberek 345-33, Szemlak 253-66, Szentjobb 396-62, Szentleányfalva 333-66, Szentpéterszeg 143-87, Szerep 147-34, Székely 404-64, Szigetfalva 428-41, Szöllősgyula 250-92, Tamáshida 322-47, Tamásvárnya 386-54, Tatárfalva 447-18, Tákos 344-02, Tekeháza 440-22, Tiszaadony 212-36, Tiszabecs 105-89, Tiszabökény 509-94, Tiszacséce 512-37, Tiszaeszlár 177-17, Tiszakanyár 182-83, Tiszakeresztur 513-78, Tiszakóród 312-70, Tiszakürt 75-81, Tiszalök 212-51, Tiszamogyorós 415-64, Tiszagyulafalu 68-24, Tiszapéterfalva 505-21, Tiszapolgár 255-22, Tiszarád 479-54, Tiszaszalka 211-57, Tiszaszentmárton 375-06, Tiszaug 238-16, Tiszaúj hely 562-50, Tiszaújlak 393-84, Tiszavid 248-97, Tiszaberek 463-54, Tivadar 491-89, Tivadarfalva 478-68, Tornyospálca 294-95, Tunyog 297-97, Turricse 439-69, Turterebes 393-02, Tuzsér 381-44, Ujfehértó 173-80, Ujkenéz 485-37, Ujléta 350-60, Uszka 430-33, Vaja 277-64, Vasme gyer 368-80, Vámfalva 308-24, Vámosatya 188-19, Vámosroszi 344-73, Váncsod 238-03, Váradless 553-49, Vári 226-98, Vedresábrány 594-6, Venesellő 227-20, Verbőc 415-26, Vetés 245-53, Vértes 293-55, Vitka 227, Zapszony 156-71, Zsádány 164-88, Zsarolyán 600-27, Zsáka 78-26 korona.

Tisztelettel kérem a nt. lelkész urakat, hogy a kezeikhez egyidejűleg szétküldött nyugtalanokat szabályszerűen kiállítani s kifizetés végett az egyházkerületi pénztári hivatalhoz beküldeni méltóztatassanak.
Debrecen, 1915 július 10.

Rózsa Sándor,
egyházkerületi pénztárnok.

Pályázat

az érkeserői református kántortanítói állásra.
I. Fizetése a lakáson s kerten kívül: 1. 10 kat. hold 1438 □-öl szántó és kaszáló haszonbérértéke 132 K. 2. 255 □-öl kenderföld 6 K. 3. 3 hold legelő illetőség 12 K. 4. Az egyházpénztárából havi előleges részletekben 775.92 K. 5. Állami kiegészítés 64 K. 6. Stóla.

II. Kötelessége: az I—VI. fiú osztályok kerületi tanterv szerinti vezetése. Kántori teendők végezése. Akadályoztatás esetén s kanonikus órákon lelkész helyettesítése.

Pályázati határidő július 31. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázati okmányok lelkészi hivatalhoz küldendők.

Földek adóját 5%-ban; a legelőjét pedig egészben az egyház fizeti.

Érkeserűben, (Bihar m.) 1915 július 6.

Egyháztanács.

Pályázat

az érkeserői református tanítónői állásra.

I. Fizetése a kerten s lakáson kívül: 1. 10 kat. hold 1438 □-öl szántó és kaszáló haszonértéke 132 K. 2. 272 □-öl kenderföld 8 K. 3. 3 hold legelő-illetmény 12 K. 4. Az egyházpénztárából havi előleges részletekben 297.12 K. 6. Állami kiegészítés 551 K.

II. Kötelessége az I—VI. leányosztályok kerületi tantervszerinti vezetése.

Pályázati határidő július 31. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázati okmányok lelkészi hivatalhoz küldendők.

Legelő adóját az egyház fizeti.

Érkeserűben, (Bihar m.) 1915 július 6.

Egyháztanács.

Pályázati hirdetés.

A szatmár-görbedi tanító hősi halála következtében megürült ref. előkönyörgő-kántortanítói állásra pályázat hirdettetik augusztus 8-iki határidővel. Javadalom: lakás kerttel, hat vékás külső földdel; 12 köblös szántóföld, adóját az egyház fizeti. Jelenleg 10 drb. marhára legelő. Pénz az egyháztól 546 K. Stóla énekszós halott után egy, predikációs után két korona. Államsegély 1230 koronáig 837 korona. Kötelessége: hat osztályú mindennapi és ismétlőiskola tanítása, ifjúsági énekkar szervezése, vezetése. Vasárnap délelőtt predikációval, délután s hétköznap könyörgéssel

istentisztelet végzése. Kántori, esetleg orgonista teendők teljesítése. Egyházi jegyzőség. Akadályoztatás esetén a lelkésznek az anyaegyházban való helyettesítése. Személyes megjelenés saját költségén — egyenest Görbedre menve — előnyt nyújt. Kérvények szabályszerű okmányokkal, eszerílt megerősített szolgálati bizonyítványokkal felszerelve alulírotthoz küldendők.

Az állás 1915 szept. 1-én foglalandó el.
Aranyosmeggyes, 1915 július 4.

Szabó József,
ref. lelkész.

Pályázat.

Az ártándi ref. presbiterium pályázatot hirdet az előlépés folytán megüresedett második fitanítói állásra. Javadalma: 1. az egyháztól havonként előre fizetve évi négyszáz (400) kor.; 2. fizetékiegészítés a törvényszerű fokozatokra az államtól; 3. nyolc (8) köbméter kemény tűzifa beszállítva.

Kötelessége: a presbiteriumtól reabizandó mindennapi tanköteleseknek a tiszántúli egyházkerület tanterve szerinti oktatása. Lelkész akadályoztatására a templomi szószéken helyettesítés; tanítótársának hivatalos távollét vagy betegség alkalmából kiegészítése; egyh. énekkar szervezésében és oktatásában segédkezés. Személyes megjelenés szükséges. Orgonázni tudók előnyben részesülnek. Az állás 1915 szeptember 1-én elfoglalandó. A megválasztottnak költözködési költségei megtérítetnek. Pályázati kérvények a presbiteriumhoz címezve a lelkészi hivatalba küldendők 1915 július 25-ig.

Ártánd, 1915 június 25.

Ref. presbiterium.

Irodalmi pályázat.

Az egyházi Könyvtár-Bizottság pályázatot hirdet a 16/17-ik század Magyar Református Egyházi Irodalom Történetének megírására. Mindazok, akik a pályázatban résztvenni kívánnak, munkatervüket s egy kidolgozott fejezetet 1916 március 31-ig alulírt bizottsági előadóhoz adják be, szerző nevét tartalmazó zárt jellegű levél mellett.

Az első díjat nyert mű szerzője 500 korona tiszteletdíjban részesül s megbízást kap a mű kidolgozására, ívenként 64 korona íródíj mellett. A második legjobb munka szerzője 300 korona tiszteletdíjat kap.

Pápa, 1915 június 30.

Dr. Antal Géza,
bizottsági előadó.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precízen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

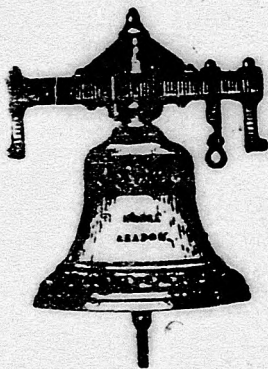
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és ércöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.



Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% suly és ármegetakarítás éretik el. Kitérő jó hang és tartóságaért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot huzhat és tűzmentes vasárványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

— órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Legújabb theológiai ujdonságok.

	Ára korona
Birtha József. Háborús beszédek és imák . . .	—50
Emléksorok. A somogy—kiliti-i keresztyén ifj. egyesületnek esataterre vonult tagjairól . . .	—20
Fülöp Béla. Búcsúztatók hadban elesettek felett	1—
Jánosi Zoltán. Papi dolgozatok IX. kötet. Alkalmi egyházi beszédek, kötve	6—
Keresztessy Károly. Ima szükség s háború idején	—20
Nagy Lajos. Isten és a háború	—50
Papp László. Üzenet északra, üzenet délre. Háborús elmélkedések	—60
Lic. Rácz Kálmán. Jézus a János evangélioma fényében	1-20
Raffay Sándor. Imakönyv evangéliomi keresztyének számára, kötve	3—
Soós Károly. Isten és haza mindenünk. Egyházi beszédek háborús időben	1-20
Szabó S. Zsigmond.* Virágvasárnapról husvétig. Nagyhéti elmélkedések és imádságok	1-50
Szappanos Gyula. Imádságok háborús időkben az otthon maradottak számára	—24
" " Istenre bízom magamat. — egyházi beszédek háborús időkben	3—
Szentkirályi Károly. Imádságok háborús időben	1—
" " Tavasz imádságok háborús időben	—80
Szűts Lajos. A kenyér. A pénz. A Krisztus törvénye. Nyomorúságaink vígasza. Egyházi beszédek tekintettel a háborúra	1-20
Vargha Tamás. Az evangélium középpontja. Három elmélkedés a szentírás alapján	—40
" " Krisztus szeretete. Hat elmélkedés a szentírás alapján	—80

++ Portóra egyes könyveknél 10 fillér küldendő. ++

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.